

1

Jaargang 6 nummer 1
Maart 2005

In dit nummer:

Eerste resultaten
armoedemeting Curaçao

Conjunctuurenquête 2004

Gedetineerden in Curaçao

Informeel werkenden

Arbeidskrachtenonderzoek

Curaçao 2004

Arbeidskrachtenonderzoek

Bonaire 2004

Census 2001:

Civil status and cohabitation

Partners: difference

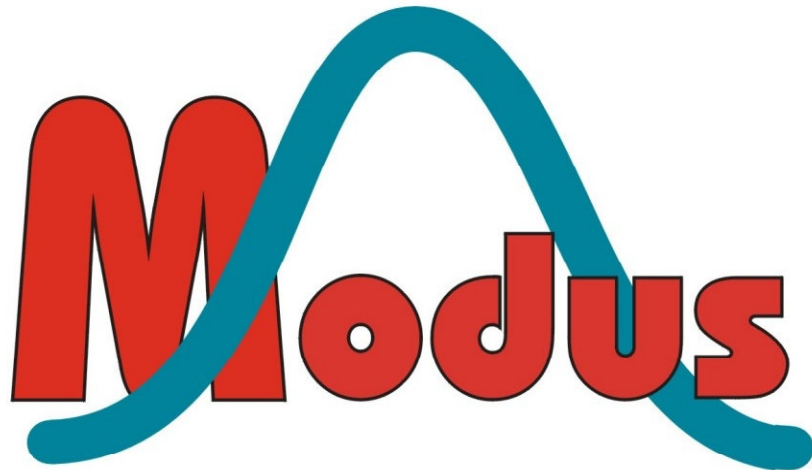
in age and origin

Prijsontwikkelingen 2004

Hypertensie en

Diabetes in Curaçao

Register Modus jaargang 5

Statistisch Magazine

**Leven en samenleven
in de Nederlandse Antillen:
de helft leeft
zonder partner**

The CBS logo, consisting of the letters 'CBS' in a bold, blue, sans-serif font, with a stylized blue wave graphic above the letters.

In dit nummer

Redactioneel	iii
Eerste indicatieve resultaten Armoedemeting Curaçao.	1
Resultaten conjunctuurenquête 2004	5
Gedetineerden in Curaçao	12
Informeel werkenden in Curaçao	15
Eerste resultaten Arbeidskrachtenonderzoek 2004 Curaçao	21
Eerste resultaten Arbeidskrachtenonderzoek 2004 Bonaire	28
Census 2001: Civil Status and Cohabitation....	34
Partners: differences in age and origin	37
Analyse prijsontwikkelingen 2004	45
Analyse prijsontwikkeling Nederlandse Antillen 2004	50
Hypertensie en Diabetes Mellitus in Curaçao ..	53
Register Modus statistisch magazine, jaargang 5.....	57

Modus

Verklaring van de tekens:

0 of 0,0	Minder dan de helft van de gekozen eenheid
-	Nul
.	Onbekend
(blank)	Een waarde kan op logische grondslagen niet voorkomen

Redactioneel

Geachte Lezer,

In dit eerste nummer van de zesde jaargang van Modus wordt minder dan gebruikelijk aandacht besteed aan economische zaken en meer aan sociaal-economische zaken.

Met het beschikbaar komen van de uitkomsten van de arbeidskrachtenonderzoeken die eind vorig jaar in Curaçao en Bonaire werden gehouden kan actuele informatie met betrekking tot de situatie op de arbeidsmarkt worden geleverd. Daarover wordt in dit nummer uitgebreid gerapporteerd. Zoals u zult lezen maken beide eilanden verschillende ontwikkelingen door.

Voor het eerst is in het arbeidskrachtenonderzoek een door de International Labor Organization ontwikkelde methode toegepast om informele werkgelegenheid te meten. De uitkomsten daarvan voor Curaçao worden ook in dit nummer geanalyseerd. Het resultaat mag verrassend genoemd worden: eenderde van de werkenden vervult een werkplek die niet volledig aan de arbeidswetgeving voldoet.

Twee artikelen gaan nader in op demografische zaken. Dat betreft achtereenvolgens de burgerlijke staat van de bevolking en ontwikkelingen

daarin tussen de twee laatste censussen, en leeftijdsverschillen en verschillen in geboorteplaats van gehuwden en ongehuwd samenwonenden

Het CBS is sedert augustus 2004 van start gegaan met een gecombineerd budgetonderzoek - armoedemeting. De eindresultaten daarvan zullen pas aan het einde van dit jaar beschikbaar komen. Omdat er veel aandacht voor de armoedeproblematiek is zullen vóór die tijd voorlopige gegevens uit het onderzoek worden bekendgemaakt. Het betreft dan gegevens van dan beschikbare aantallen huishoudens. Ditmaal worden enkele resultaten voor Curaçao gepresenteerd. In volgende afleveringen van Modus zullen ook de gegevens van de andere eilanden worden behandeld.

Twee vaak voorkomende aandoeningen, hypertensie en diabetes, worden voor Curaçao grafisch gepresenteerd naar zone. Er wordt bekeken of deze aandoeningen een relatie hebben met sociale kenmerken van de zones.

Colofon

Uitgave:

Centraal Bureau voor de Statistiek

Redactie:

Francis Vierbergen

Maureen Blokland

Adres:

Fort Amsterdam, Willemstad,
Curaçao, Nederlandse Antillen.

Telefoon: (599 9) 4630 152

Fax: (599 9) 4611 696

E-mail: info@cbs.an

Website:

www.cbs.an

Auteursrechten:

Het overnemen van (delen) van deze publicatie is slechts toegestaan mits voorzien van een volledige bronvermelding

Abonnementen:

Modus verschijnt vier maal per jaar. De abonnementsprijs bedraagt NAFL. 25,= (exclusief portokosten). Losse nummers kosten NAFL. 10,=

Ook wordt gekeken of beide aandoeningen in relatie met elkaar kunnen worden gebracht.

In een kort artikel worden enkele kenmerken van de gedetineerden in de strafgevangenis van Curaçao beschreven. Zaken zoals leeftijd, geslacht en gepleegde delicten komen aan de orde.

Verder worden in dit nummer de uitkomsten van de conjunctuurenquête gepresenteerd. Ook hier blijken de verschillen tussen de eilanden groot te zijn.

Ook worden de consumenten prijsontwikkelingen in 2004 per eiland en voor de Nederlandse Antillen als totaal beschreven.

Modus
Statistisch Magazine

Eerste indicatieve resultaten Armoedemeting Curaçao.

Francis Vierbergen

Inleiding

Medio augustus 2004 is het CBS gestart met het budgetonderzoek, waaraan dit maal ook een armoedemeting is gekoppeld. Het onderzoek zal 12 maanden duren en wordt op alle eilanden van de Nederlandse Antillen gehouden.

De koppeling van het armoedeonderzoek aan het budgetonderzoek is gedaan om de resultaten van beide onderzoeken met elkaar te verbinden. Het budgetonderzoek levert gedetailleerde gegevens omtrent het inkomen en het uitgavenpatroon van huishoudens. Het armoedeonderzoek is bedoeld om vele aspecten van armoede, zoals sociale uitsluiting, onderlinge hulp, gezondheid, solidariteit, veiligheid en criminaliteit, politieke betrokkenheid, toegang tot overheidsdiensten en informatiebehoefte te meten. Daarvoor zijn speciale vragenlijsten die door internationale organisaties zijn ontwikkeld aangepast voor de Antilliaanse situatie.

Het onderzoek zal gebruikt worden om een groot, door UNDP (United Nations Development Programme) en de Wereldbank te coördineren zogenaamd "Poverty Assesment Project" van informatie te voorzien.

Doordat het onderzoek een lange tijd zal duren, en de behoefte aan informatie omtrent armoede groot is, heeft het CBS besloten om reeds gedurende het onderzoek uit de dan verzamelde gegevens enige zeer voorlopige resultaten te presenteren. Ditmaal betreft het gegevens van circa 130 huishoudens in Curaçao. Als informatie van de andere eilanden beschikbaar komt zullen ook voor deze indicatieve resultaten worden gepresenteerd.

Deze resultaten kunnen alleen als indicatief worden beschouwd, waardoor ook niet alle mogelijke uitsplitsingen kunnen worden gedaan. In de nu volgende presentatie is eveneens nog geen relatie

HET ARMOEDEONDERZOEK,
GEKOPPELD AAN HET
BUDGETONDERZOEK, ZAL
GEDETAILLEERDE INFORMATIE
VERSCHAFFEN OMTRENT
MATERIELE EN SOCIALE
KENMERKEN VAN HUISHOUDENS
MET DE LAAGSTE INKOMENS.
DAARMEE KUNNEN DE AARD EN
DE INTENSITEIT VAN
RISICOFACTOREN DIE VAN
INVLOED ZIJN OP HET
VÓÓRKOMEN VAN ARMOEDE
WORDEN OPGESPOORD.

OMDAT DE EINDRESULTATEN PAS
TEGEN HET EINDE VAN 2005
BESCHIKBAAR KOMEN WORDEN
REEDS TIJDENS HET ONDERZOEK
VOORLOPIGE GEGEVENS
GEPRESENTEERD, GEBASEERD OP
DAN BESCHIKBAAR MATERIAAL.

DEZE EERSTE MAAL BETREFT HET
GEGEVENS MET BETREKKING TOT
HUISHOUDENS IN CURAÇAO.

gelegd met de bestedingsgegevens uit het budgetonderzoek. Het betreft dus uitsluitend enige resultaten uit de armoedemeting, waarbij wel de inkomensgegevens zijn gebruikt om groepen huishoudinkomens te kunnen onderscheiden.

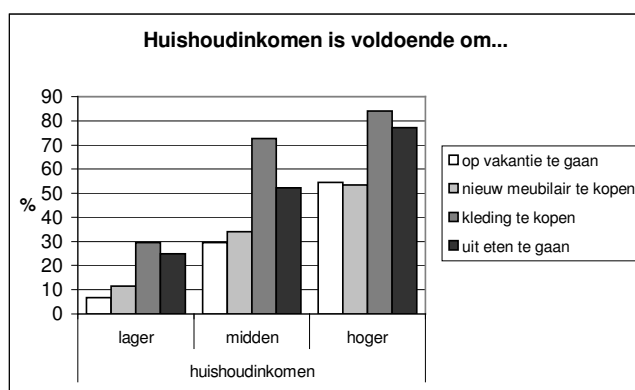
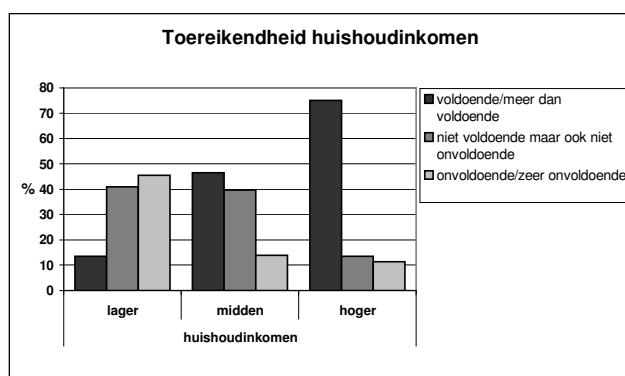
Enige resultaten

De inkomensgegevens uit de beschikbare vragenlijsten zijn onderverdeeld in drie groepen, lagere, midden en hogere huishoudinkomens. Daarvoor zijn de berekende huishoudinkomens in drie, in aantallen gelijke, groepen verdeeld. Dit is gedaan om te voorkomen dat er in een van de drie groepen te weinig waarnemingen zouden voorkomen.

Op basis van deze methode worden huishoudens met een bruto huishoudinkomen van 1700

gulden per maand of minder tot de lagere inkomens gerekend, en de huishoudens met een maandinkomen van 3900 gulden of meer tot de hogere inkomens. Op het moment dat er meer huishoudgegevens beschikbaar komen kan beter gespecificeerd worden naar beleidsmatig relevante inkomensgroepen.

De antwoorden op de vragen worden in het volgende telkens gedifferentieerd naar deze inkomensgroepen.

Toereikendheid van het huishoudinkomen

Aan huishoudens is gevraagd in hoeverre het huishoudinkomen toereikend is om zonder problemen rond te komen. Zonder problemen betekent in dit geval dat noodzakelijke uitgaven gedaan kunnen worden.

Van de huishoudens met lagere inkomens vindt slechts 14 procent dat het huishoudinkomen toereikend is om dit te doen (zij geven als antwoord dat het inkomen voldoende of meer dan voldoende is). Iets minder dan de helft, 45 procent, geeft aan

dat het inkomen ontoereikend is, variërende van onvoldoende tot zeer onvoldoende. De overige huishoudens, 41 procent, vinden hun inkomen niet voldoende, maar ook niet onvoldoende. Zij kunnen de eindjes net aan elkaar knopen.

De resultaten zijn voor de twee andere inkomensgroepen veel gunstiger. Van de huishoudens met hogere inkomens vindt driekwart het huishoudinkomen voldoende of meer dan voldoende. Bijna de helft van de huishoudens met een middeninkomen is die mening ook toegedaan.

Huishoudinkomen en specifieke uitgaven

Op de vraag of het huishoudinkomen voldoende is om zonder problemen bepaalde uitgaven te doen, zijn de verschillen in antwoord groot.

Van de huishoudens met lagere inkomens vindt 7 procent dat er ruimte is om op vakantie te gaan. Ongeveer 11 procent van de armere huishoudens kan zonder problemen nieuwe meubels kopen, en voor bijna 30 procent geldt dit ook voor de aankoop van kleding.

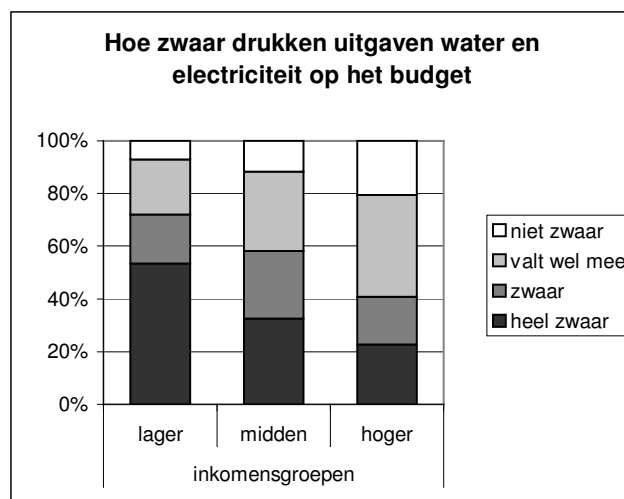
Daar staat dan tegenover dat een meerderheid van de armere huishoudens met al deze uitgaven problemen heeft.

Voor de meerderheid van de huishoudens met een middeninkomen geldt ook dat op vakantie gaan of nieuwe meubels kopen niet zonder problemen zal gaan.

De uitgaven aan water en elektriciteit wegen voor veel huishoudens zwaar op het totale budget.

Voor ongeveer 70 procent van de armere huishoudens zijn deze lasten zwaar tot heel zwaar. Meer dan de helft ervaart deze zelfs als heel zwaar. Minder dan 10 procent vindt de kosten van water en elektriciteit niet zwaar, en nog eens 20 procent vindt het wel meevallen.

Ook voor de middeninkomens zijn de maandelijkse energielasten moeilijk op te brengen. Bijna 60 procent ervaart deze als zwaar of heel zwaar. Dat geldt ook voor zo'n 40 procent van de hogere inkomens.

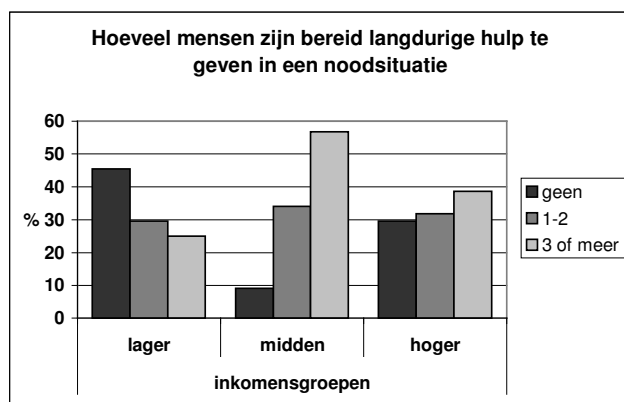

Hulp van anderen

Indien er een plotselinge maar langdurige (financiële) noodsituatie in het huishouden zou optreden, bijvoorbeeld doordat de kostwinnaar zou overlijden of als deze werkloos zou worden, is het belangrijk terug te kunnen vallen op hulp van anderen.

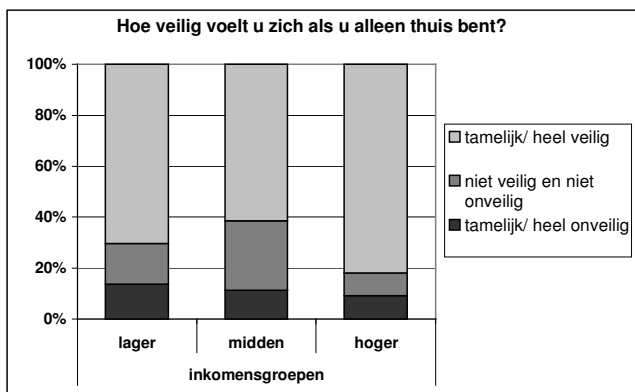
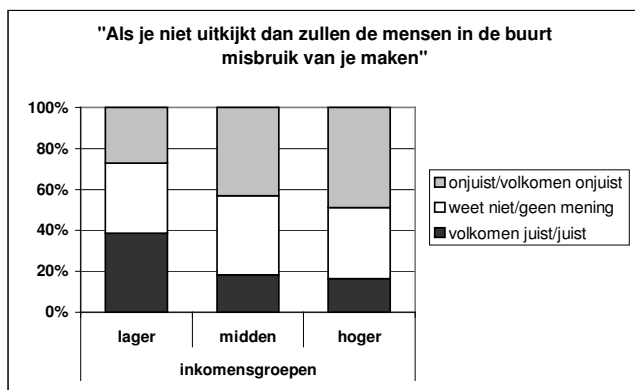
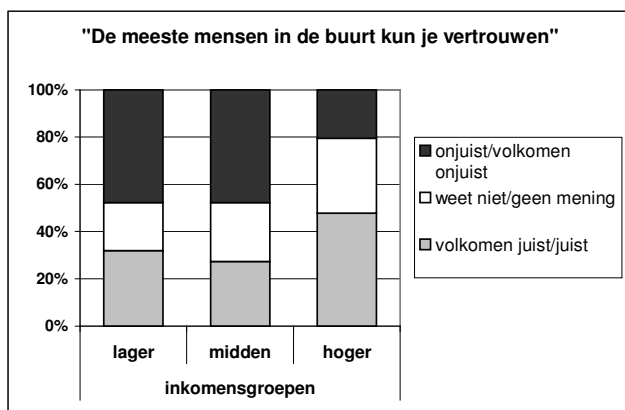
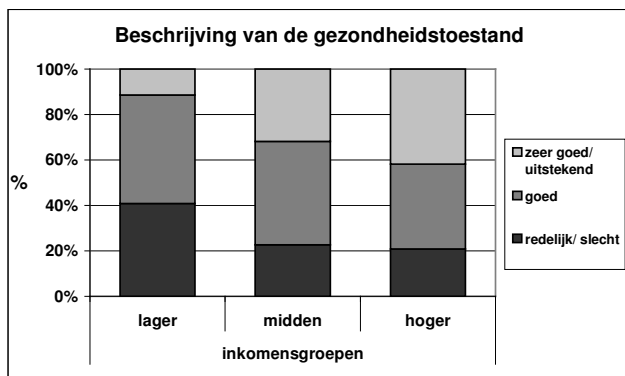
Voor armere huishoudens geldt, dat in 45 procent van de gevallen verwacht wordt dat niemand bereid zal zijn de helpende hand te bieden. Voor de overigen zijn er een of meerderen waarvan verwacht wordt dat er een beroep op gedaan kan worden.

Vooral huishoudens in de middengroep verwachten het vaakst dat er hulp geboden zal worden en van meer mensen.

Gezondheidstoestand

Ook uit andere bronnen (bijvoorbeeld de Census van 2001) blijkt dat er een relatie bestaat tussen inkomen en gezondheidsbeleving. Dit verband is ook in het onderhavige onderzoek gebleken. Tweeënveertig procent van de respondenten in huishoudens met hogere inkomens beschrijven hun gezondheidstoestand als heel goed of uitstekend. De vergelijkbare percentages voor de

respondenten in de huishoudens in de midden- en lagere inkomens zijn duidelijk lager: respectievelijk 32 en 11.

Vertrouwen en veiligheid in de buurt

Op de vraag of je de meeste mensen in de buurt kunt vertrouwen antwoordt bijna de helft van de respondenten in armere huishoudens dat dit naar hun mening niet juist is. Ongeveer eenderde vindt dit wel juist. De overigen hadden hierover geen mening of wisten het niet.

Deze resultaten liggen dicht bij de meningen van respondenten in huishoudens met middeninkomens. Respondenten in rijkere huishoudens zijn duidelijk positiever in hun meningen

Op de stelling dat je voorzichtig moet zijn omdat mensen in de buurt anders misbruik van jou zullen maken, is meer dan eenderde van de respondenten in armere huishoudens het er mee eens. Maar ook eenderde heeft hierover geen mening of wist het niet. De respondenten in de twee andere inkomensgroepen zijn het er duidelijk vaker mee oneens. Bijna de helft van hen was het er niet mee eens.

Voor wat betreft het gevoel veilig te zijn als men alleen thuis is valt het op dat vooral mensen in huishoudens met middeninkomens zich minder vaak veilig voelen: ongeveer 60 procent voelt zich tamelijk of heel veilig. Deze percentages zijn voor de armere en rijkere huishoudens hoger: respectievelijk circa 70 en 80.

Resultaten conjunctuurenquête 2004

Chris M. Jager

Inleiding

In navolging op een eerder verschenen artikel in Modus jaargang 5, nummer 4 zal hier nader worden ingegaan op de resultaten van opinievragen van deze enquête. Dit op bedrijfstakniveau alsmede naar aantallen werkenden. Verder zal informatie worden verstrekt over gemaakte omzetten en veranderingen daarvan ten opzichte van de voorgaande periode.

Hetgeen hier wordt besproken heeft betrekking op de in de maanden juni en juli door het CBS gehouden conjunctuurenquête, uitgevoerd bij ruim 900 bedrijven in de Nederlandse Antillen. Doel van deze enquête is om op frequente basis actuele informatie te kunnen verschaffen over bedrijfsmatige en economische ontwikkelingen. Daarnaast dient het inzicht te geven in verwachtingen en opinies van ondernemers.

Onderhavig artikel geeft een beeld van de gegevens van bedrijven (NV's en eenmanszaken met een balans en winst- & verliesrekening) op de eilanden Curaçao en St. Maarten en waar mogelijk ook Bonaire ten aanzien van de volgende onderwerpen:

- verandering van het ondernemersvertrouwen,
- vertrouwen t.a.v. de toekomst,
- perceptie t.a.v. het investeringsklimaat,
- mutaties behaalde omzetten naar bedrijfstakken,

Verandering van het ondernemersvertrouwen

In grafiek 1 wordt de verandering van het ondernemersvertrouwen in Curaçao in vergelijking met december 2003 weergegeven, uiteengesplitst voor ondernemingen tot 10 werknemers ('kleine bedrijven'), 10 tot 50 werknemers ('middelgrote bedrijven') en meer dan 50 werknemers ('grote bedrijven'). Aangegeven kon worden of dit vertrouwen was verminderd, gelijk was gebleven of

**HET HALFJAARLIJKE
CONJUNCTUURONDERZOEK MEET
NAAST RESULTATEN VAN
ONDERNEMINGEN OOK
STEMMINGEN VAN ONDERNEMERS.**

**IN DIT ARTIKEL WORDT DE
NADRUK GELEGD OP DE
STEMMINGSINDICATOREN UIT DE
ENQUETE VAN JULI 2004.**

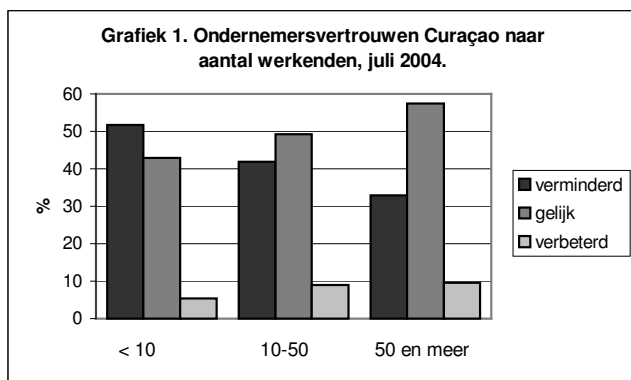
**ER BESTAAT EEN DUIDELIJK
VERBAND TUSSEN DE GROOTTE
VAN DE ONDERNEMING EN DE
OORDELEN VAN DE ONDERNEMER.
GROTERE BEDRIJVEN ZIJN
POSITIEVER OMTRENT HET
ONDERNEMERSVERTROUWEN, HET
VERTROUWEN IN DE TOEKOMST EN
HET INVESTERINGSKLIMAAT.**

**DAARNAAST ZIJN ONDERNEMERS
IN ST. MAARTEN POSITIEVER
GESTEMD DAN ONDERNEMERS IN
CURAÇAO.**

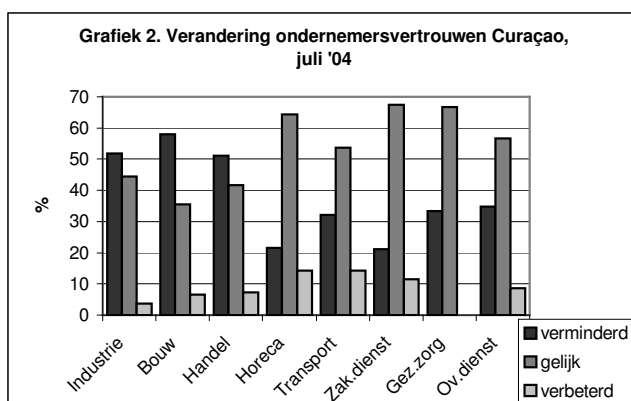
was verbeterd.

Curaçao

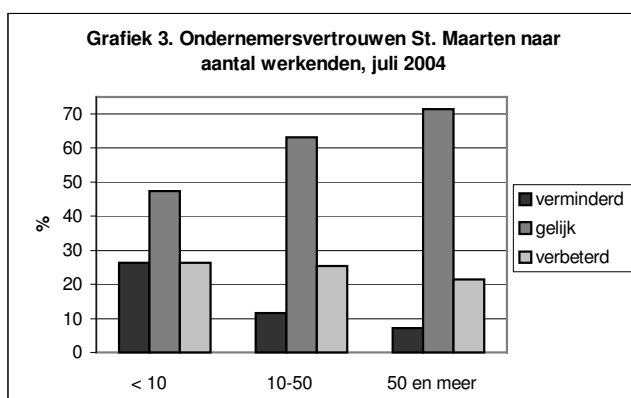
Duidelijk blijkt dat het verkregen beeld in Curaçao over het algemeen niet erg positief is. De meeste bedrijven gaven aan dat het vertrouwen verminderd dan wel gelijk is gebleven. Indien er wordt gekeken naar de grootte van bedrijven valt op dat bij de grotere ondernemingen de

verandering van het vertrouwen duidelijk gunstiger is dan bij de kleine. Blijkbaar bestaat er een verband tussen de grootte van een onderneming en de verandering van het vertrouwen. Deze is bij de grotere bedrijven gunstiger dan bij de kleinere. Naarmate bedrijven groter zijn geven minder aan dat het vertrouwen is afgenomen (van 51,8 naar 32,9%) en geven méér bedrijven aan dat dit gelijk is gebleven (van 42,9 naar 57,5%) dan wel is verbeterd (van 5,4 naar 9,6%).

Ook op bedrijfstakniveau kunnen er duidelijke verschillen worden waargenomen bij de verandering van het ondernemersvertrouwen (zie grafiek 2). De industrie, bouw en handel steken hier ongunstig af t.o.v. de overige bedrijfstakken; bij meer dan 50% van de geïnterviewde bedrijven is sprake van een vermindering van het vertrouwen, terwijl bij de horeca en de zakelijke dienstverlening een duidelijk betere situatie wordt waargenomen. Ook hier is echter in geen der gevallen niet echt van een positieve ontwikkeling sprake.

St. Maarten

De situatie zoals die zich in Sint Maarten voordoet laat een nogal ander beeld zien (zie grafiek 3). Bij veruit de meeste bedrijven (van klein tot groot) is het vertrouwen niet veranderd. Bovendien zijn er (met uitzondering van de kleine bedrijven) meer bedrijven die een verbetering zien dan een vermindering van het vertrouwen. Al met al een gunstiger situatie dan die voor Curaçao. Uit de analyse naar bedrijfsgrootte blijkt verder

dat ook hier sprake is van een gunstiger beeld naarmate een onderneming groter is.

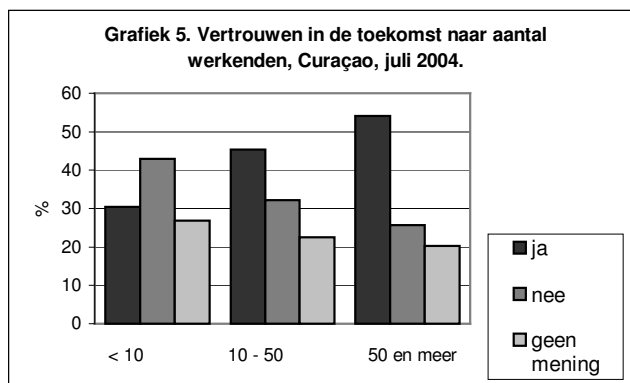
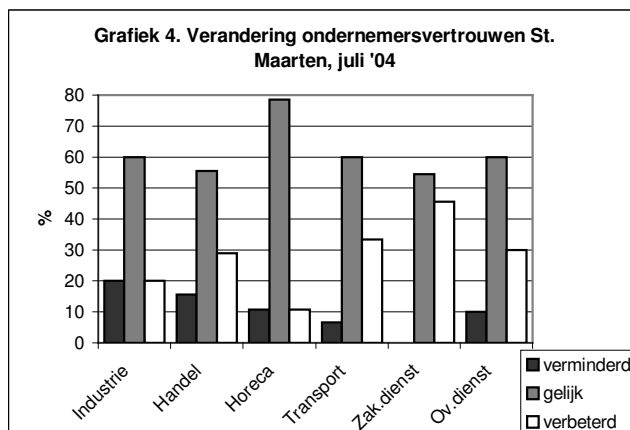
Bij de grotere bedrijven gaven duidelijk minder bedrijven aan dat het vertrouwen is afgenomen (van 26,3 naar slechts 7,1%) en duidelijk meer dat het vertrouwen gelijk is gebleven. Wel wordt dit effect enigszins gecompenseerd doordat ook iets minder bedrijven aangaven dat het vertrouwen is verbeterd (van 26,3 naar 21,4%).

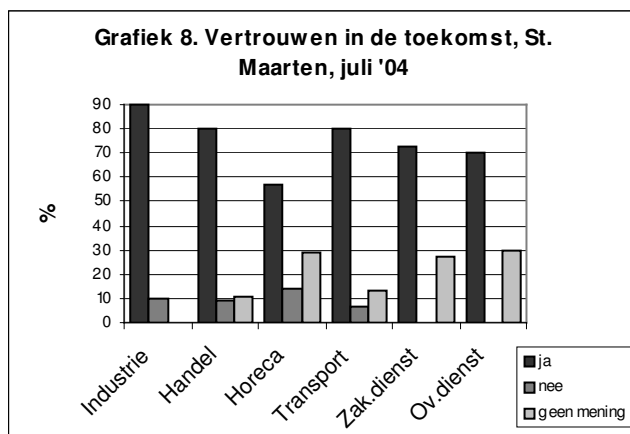
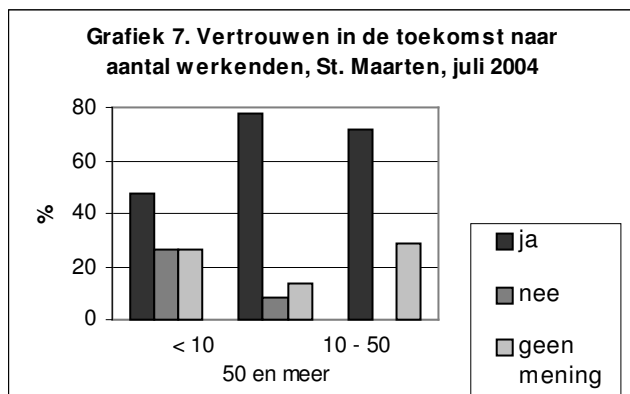
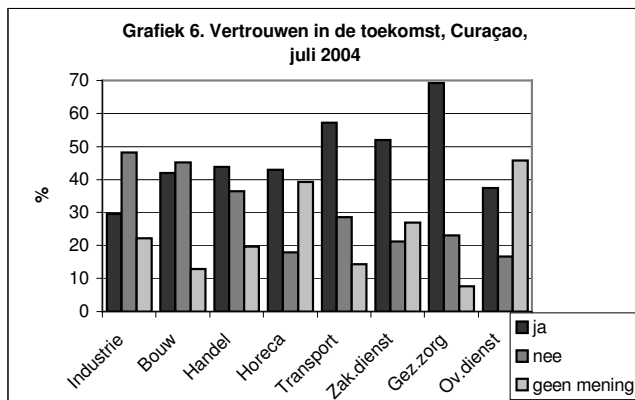
Op bedrijfstakniveau (grafiek 4) zijn verschillen te zien t.a.v. de verandering van het vertrouwen, doch in mindere mate dan dit bij Curaçao het geval is. Alleen de industrie steekt hier wat ongunstig af t.o.v. de andere bedrijfstakken; zowel een vermindering als een toename van het vertrouwen werd aangegeven door 20 procent van de geïnterviewden. De zakelijke diensten, overige dienstverlening en transport & communicatie laten een gunstiger beeld zien. Een relatief groot deel van de bedrijven gaf aan dat het vertrouwen is verbeterd t.o.v. de voorgaande periode.

Vertrouwen in de toekomst

Ook in geval vertrouwen in de toekomst blijkt er een verband te bestaan met de grootte van ondernemingen. Uit grafiek 5 blijkt dat in Curaçao bij de grote bedrijven er duidelijk meer vertrouwen is in de toekomst (54,1%) dan bij de kleine bedrijven tot 10 werknemers (30,4%). Daarnaast is ook het percentage bedrijven dat aangeeft geen vertrouwen te hebben in de toekomst kleiner naarmate een bedrijf groter is (van 42,9% naar 25,7%). De verschillen zijn nogal groot. Bij bedrijven tot 10 werknemers zijn er meer bedrijven die geen vertrouwen hebben in de toekomst dan die dit wel hebben. Bij de middelgrote en grote bedrijven is dit andersom, bij de grote bedrijven is het percentage 'ja' zelfs meer dan 2 keer zo hoog als 'nee' (geen vertrouwen in de toekomst).

Op bedrijfstakniveau steken ook hier (net als bij de verandering van het vertrouwen) industrie, bouw en handel ongunstig af t.o.v. de overige bedrijfstakken. Grafiek 6 laat zien dat bij een meerderheid van de bedrijfstakken gezondheidszorg, zakelijke dienstverlening en transport & communicatie men vertrouwen blijkt te hebben in de toekomst. Horeca en overige dienstverlening lijken een gunstig beeld te laten zien doch gezien het hoge percentage 'geen mening' (respectievelijk 39,3 en 45,8%) is het wat moeilijk dit met voldoende zekerheid te zeggen.

Uit grafiek 7 blijkt dat het percentage bedrijven in Sint Maarten dat vertrouwen heeft in de toekomst erg hoog is en toeneemt naarmate een bedrijf meer werkenden in dienst heeft. Verder valt hier op dat een relatief groot deel van de grote bedrijven aangegeven heeft geen mening te hebben, maar liefst 28,6 procent. Mede hierdoor is het verschil tussen de middelgrote en de grote bedrijven erg klein te noemen.

Op het niveau van de bedrijfstakken (grafiek 8) kan worden geconcludeerd dat bij alle bedrijfstakken de meeste bedrijven vertrouwen bleken te hebben in de toekomst. Ook bij de horeca (57,1%), ook al heeft daar een relatief hoog percentage van de bedrijven, 14,3 procent, aangegeven géén vertrouwen te hebben in de toekomst. Overigens is bij die bedrijfstak, net als bij de zakelijke dienstverlening en overige dienstverlening het percentage 'geen mening' relatief hoog (tegen de 30%). De industrie (90%), handel en transport & communicatie (beiden 80%) spannen de kroon qua hoeveelheid bedrijven die vertrouwen hebben in de toekomst.

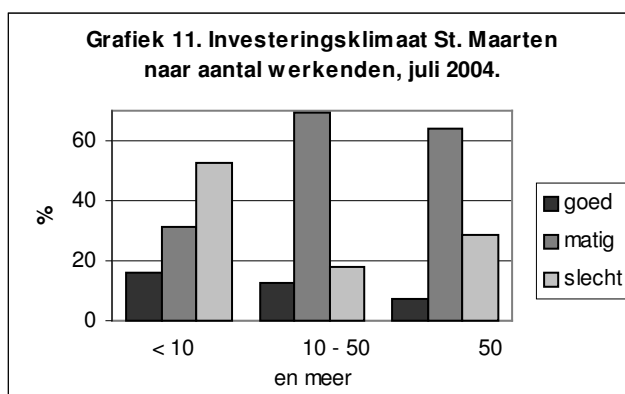
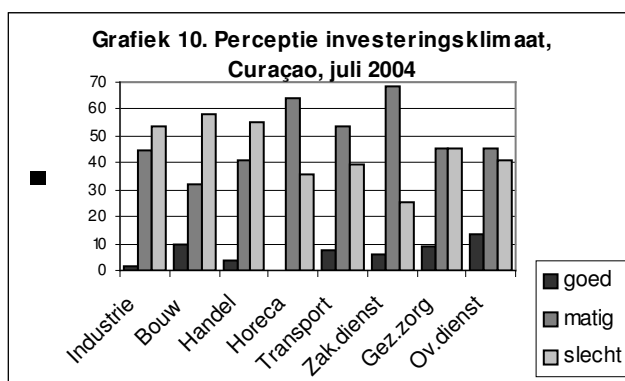
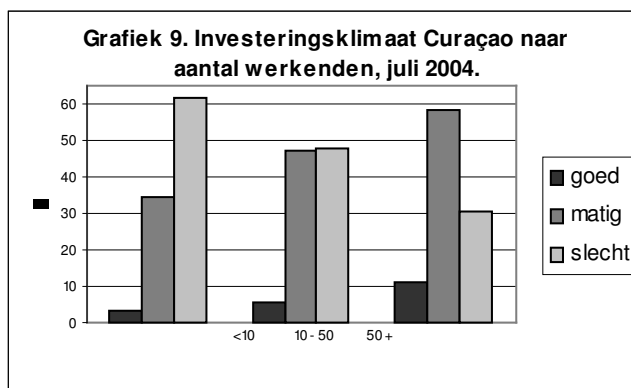
Perceptie t.a.v. het investeringsklimaat

Ook ingeval van de perceptie t.a.v. het investeringsklimaat blijkt dat deze bij de grotere bedrijven gunstiger is dan bij de kleinere. In het geval van Curaçao (grafiek 9) zijn er bij de grote bedrijven, bedrijven met meer dan 50 werknemers, beduidend minder bedrijven die het investeringsklimaat als 'slecht' bestempelden; 30,6 procent tegenover 61,8 procent bij de bedrijven tot 10 werknemers. Bovendien zijn er meer bedrijven die het als goed en matig beschouwden: 11,1 en 58,3 procent, bij de kleine bedrijven is dit respectievelijk 3,6 en 34,5 procent.

Analyse op bedrijfstakniveau laat zien dat bij geen der bedrijfstakken veel bedrijven het investeringsklimaat goed vonden (grafiek 10). Het meest gunstige beeld vind men bij de horeca, transport & communicatie en de zakelijke dienstverlening waar een absolute meerderheid van de bedrijven het investeringsklimaat 'matig' vinden. Bij de overige dienstverlening vinden relatief veel bedrijven het investeringsklimaat goed: 13,6 procent. Bovendien zijn er binnen deze bedrijfstak net méér bedrijven die het matig vinden dan slecht. Bij de industrie, bouw en handel zijn de meeste bedrijven van mening dat dit slecht is, gemiddeld 55,6%.

Ook in Sint Maarten is de perceptie van het investeringsklimaat bij de grotere bedrijven beter dan bij de kleinere (zie grafiek 11). Wel is de trend minder duidelijk dan in het geval van Curaçao. Ook hier vinden veel kleine bedrijven dat het investeringsklimaat slecht is (52,6%). Daarentegen is het opvallend dat bij de kleinere bedrijven een hoger percentage dan bij de grotere bedrijven van mening is dat het investeringsklimaat goed is: 15,8 procent, tegenover 12,6 bij de middelgrote en 7,1 procent bij de grote bedrijven. Bij de grotere bedrijven (vanaf 10 werknemers) zijn de meeste respondenten van mening dat het investeringsklimaat matig is (respectievelijk 69,5 en 64,3%).

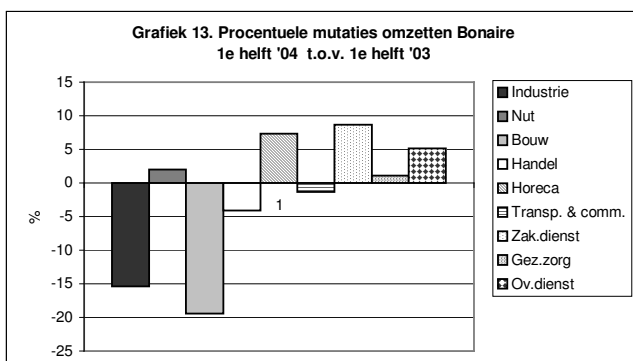
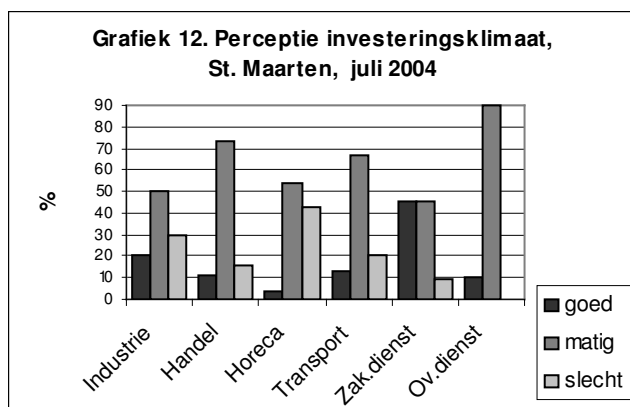
Na analyse op bedrijfstakniveau (grafiek 12) is duidelijk geworden dat er in Sint Maarten aanzienlijke verschillen tussen de bedrijfstakken bestaan in de perceptie t.a.v. het investeringsklimaat. Het meest positief is de zakelijke dienstverlening: 45,5 procent van de bedrijven is van mening dat het investeringsklimaat goed is, een even groot percentage vindt het matig. Ook bij de overige dienstverlening is de perceptie relatief goed: 90 procent geeft aan het matig te vinden, 10 procent goed en géén der bedrijven in deze bedrijfstak vond het investeringsklimaat slecht. De perceptie van het klimaat is het minst positief bij de horeca. Bijna 43 procent (42,9%) van de bedrijven was van mening dat dit slecht is en slechts 3,6 procent vond het investeringsklimaat goed.

Omzetten van bedrijven op bedrijfstakniveau

Naast de hierboven besproken informatie over de perceptie van ondernemers heeft de conjunctuurenquête gegevens opgeleverd m.b.t. omzetten van ondernemingen. Deze gegevens zijn gecorrigeerd voor de steekproef ('opgehoogd') met behulp van aantallen werknemers van het arbeidskrachtenonderzoek van 2003.

Daar er vooralsnog v.w.b. de conjunctuurenquête alleen resultaten van twee enquêtes beschikbaar zijn (december '03 en juni '04), kan er nog geen trendanalyse plaatsvinden. Volstaan zal hier dan ook worden met het vergelijken van de gegevens van de recent gehouden enquête over de 1e helft van 2004 met gegevens over de 1e helft van het jaar 2003.

Voor wat betreft de bedrijven in Bonaire bleef de omzet over de 1e helft 2004 t.o.v. dezelfde periode van 2003 vrijwel gelijk: er was sprake van een lichte afname van de omzet van 0,7 procent. Deze afname kan vooral worden verklaard door sterke omzetsdalingen in de bedrijfstakken bouw (-19,5%, zie grafiek 13) en bij de industrie (-15,4%). Deze werden vooral gecompenseerd door een omzetsijging in de bedrijfstak mijnbouw. Daar deze bedrijfstak echter één bedrijf betreft is deze niet meegenomen in de grafiek en worden daarvan geen verdere gegevens verstrekt. Ook bij de horeca (+7,3%) en bij de zakelijke diensten (+8,6%) was sprake van omzetsijgingen. Verder is de toename van de omzet bij de bedrijfstak overige diensten vermeldenswaardig: + 5,2 procent. De qua omzet veruit belangrijkste bedrijfstak, de handel (zoals groot- en kleinhandel van allerlei producten, detailhandel, supermarkten, toko's enz., goed voor 36 procent van de totale omzet) had te maken met een omzetsdaling van 4,1 procent.

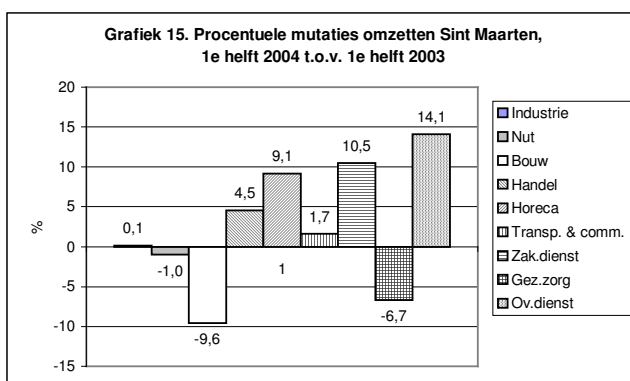
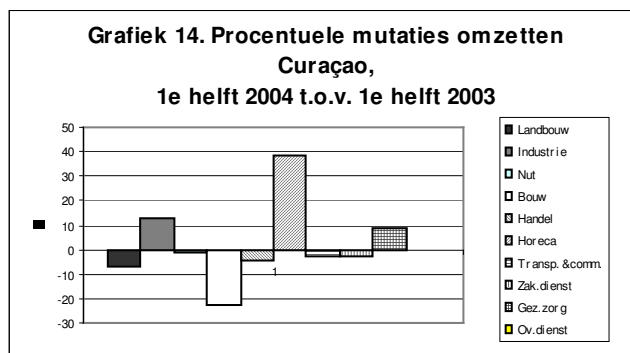
Bij de bedrijven in Curaçao (grafiek 14) namen de omzetten over de 1e helft 2004 t.o.v. de 1e helft van het voorgaande jaar enigszins af en wel met 1,3 procent. Ook op dit eiland deed zich een sterke omzetsdaling in de conjunctuurgevoelige bedrijfstak bouw voor: minus 22,6 procent. De landbouw zag de omzet minder teruglopen, echter nog altijd met 7,3 procent. Daarentegen deed de industrie het blijkbaar goed (inclusief de raffinaderij was dit +13 procent) en deed de horeca het heel goed met een toename van maar liefst 22,7 procent.

De sterke omzetmutaties van de bouw en de horeca komen goed overeen met de perceptie van het investeringsklimaat; bij de bouw is dit relatief slecht en bij de horeca juist relatief goed (zie ook grafiek 10).

Ook de omzetmutatie bij de gezondheidszorg is hier het vermelden waard: + 8,5 procent. De qua omzet belangrijkste bedrijfstak, de handel (goed voor bijna de helft (45%) van de totale omzet van alle bedrijfstakken) had net als in Bonaire te maken met een omzetsdaling van 4,1 procent.

In Sint Maarten (grafiek 15) nam de omzet over de 1e helft 2004 t.o.v. dezelfde periode van 2003 toe met 4,6 procent. De grootste toename deed zich voor bij de overige diensten (zoals casino's, uitgaansgelegenheden, kap- en schoonheidssalons, dive-centers enz.) en wel met 14,1 procent. Ook de zakelijke diensten (+10,5%), de horeca (+9,1%) en de handel (+4,5%) deden blijkbaar goede zaken en zagen de omzetten toenemen. Opvallend is dat de vrij sterke omzetsijging bij de horeca niet in overeenstemming is met de perceptie van het investeringsklimaat van bedrijven. Deze werd juist duidelijk gezien als matig tot slecht (zie ook grafiek 12).

De sterke omzetsdaling in de bedrijfstak bouw is, ofschoon beduidend minder dan op de twee eerder behandelde eilanden, ook hier opvallend: -9,6 procent. Ook de gezondheidszorg zag de omzetten afnemen en wel met -6,7 procent.

Gedetineerden in Curaçao

Ellen Maduro-Jeandor

**OMTRENT DE GEDETINEERDEN IN
DE STRAFGEVANGENIS VAN
CURAÇAO WORDEN EEN BEPERKT
AANTAL GEGEVENS VERZAMELD.**

**DIT ARTIKEL BESCHRIJFT DE
BEKENDE KENMERKEN VAN ALLE
GEDETINEERDEN DIE PER
SEPTEMBER 2004 INGESLOTEN
WAREN.**

**ER ZIJN VEEL MEER MANNEN DAN
VROUWEN GEDETINEERD. DE
OVERGROTE MEERDERHEID IS
GEBOREN ANTILLIAAN.**

**VROUWEN PLEGEN ANDERE
DELICTEN DAN MANNEN, EN
JONGEREN ANDERE DAN
OUDEREN.**

Inleiding

Dit artikel gaat over de omvang van en enkele kenmerken van de gedetineerden in de strafgevangenis te Koraal Specht. In tegenstelling tot het censusbestand, zijn in het huidige bestand alle gedetineerden als inwoners binnen de gevangenis meegenomen. De census telt immers alleen personen die langer dan één jaar op de eilanden woonachtig zijn of van plan zijn er langer dan één jaar te blijven. Het aantal getelde gedetineerden dat aan dit criterium voldoet is minder dan het werkelijke aantal gedetineerden in de gevangenis.

Dit artikel beschrijft enkele kenmerken van de gedetineerden per 24 september 2004, zoals geslacht, leeftijd en geboorteplaats. Tevens zal worden ingegaan op de gepleegde feiten en de duur van de straf.

Geslacht en leeftijd

Het aantal gedetineerden uit het gevangenisbestand d.d. 24 september 2004 is 539. Hiervan is 88 procent man en 12 procent vrouw. Eén derde deel (34 %) is 24 jaar en jonger en tweederde deel is 25 jaar en ouder (66 procent). Deze verdeling wordt bepaald door de leeftijdsverdeling van de mannelijke gedetineerden waarvan 35 procent jonger dan 25 jaar is en 65 procent 25 en meer. De vrouwelijke gedetineerden zijn relatief ouder dan hun mannelijke genoten. De leeftijdsgroep 24 jaar en minder is 23 procent en 77 procent is boven de 24 jaar (zie figuur 1)

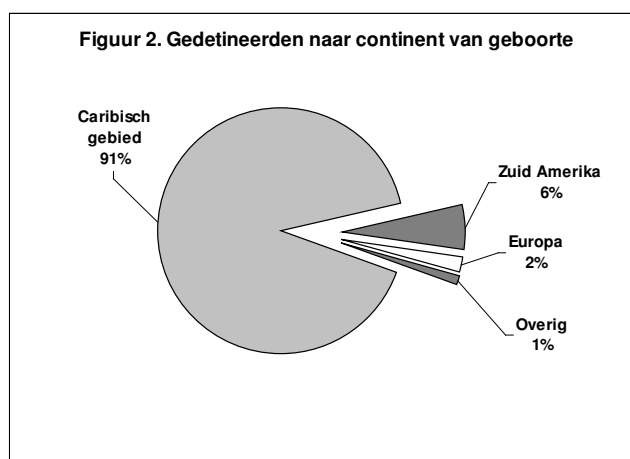
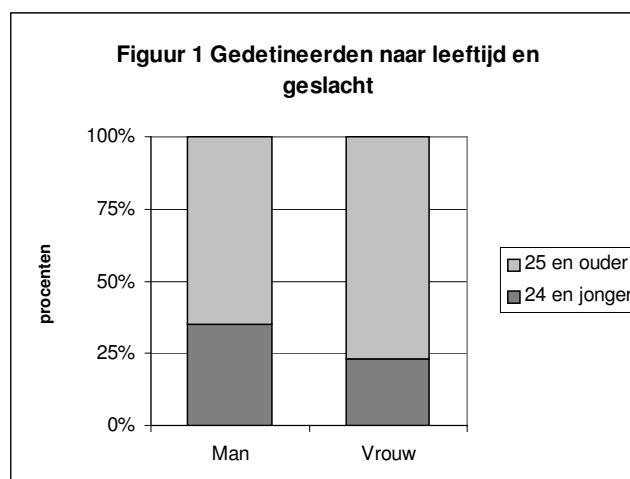
Geboorteplaats van de gedetineerden

De geboorteplaatsen zijn gegroepeerd naar continent. De gedetineerden komen voornamelijk uit het Caraïbisch gebied, namelijk 91 procent. Zes procent is in Zuid Amerika geboren, 2 procent komt uit Europa en 1 procent van de overige continenten (zie figuur 2).

Tabel 1 geeft een beeld van de herkomst van gedetineerden geboren in het Caraïbisch gebied. De meeste zijn in Curaçao geboren, namelijk 84 procent. Zes procent is in Bonaire geboren en 7 procent in de Dominicaanse Republiek. De verdeling is per geslacht verschillend. Er zijn relatief meer vrouwelijke gedetineerden die afkomstig zijn uit de Dominicaanse Republiek en overig Caraïbisch gebied, terwijl het aandeel mannelijke gedetineerden geboren in Curaçao, Bonaire en de overige Antillen dat van de vrouwen overtreft.

Gepleegde feiten

539 Personen uit het bestand hebben één feit gepleegd, 289 hebben twee feiten gepleegd, 119 personen drie feiten, 30 personen vier en 12 persoon in het bestand hebben vijf feiten gepleegd. Ten behoeve van de beschrijving van de aard van de veroordeelde misdrijven zijn alle delicten onder feit 1 tot en met feit 5 bij elkaar opgeteld tot een totaal van 977. De vermogensdelicten komen het meest voor, namelijk 28 procent. De categorie geweldsdelicten komt met 24 procent op de tweede plaats en de opiumdelicten op de derde plaats (20%). Delicten waarbij sprake was van overtreding van de (vuur)wapenverordening maken 19 procent uit van genoemde misdrijven.

Tabel 1. Verdeling gedetineerden afkomstig uit het Caraïbische gebied

	Totaal	man	vrouw
Curaçao	413	368	45
Bonaire	30	29	1
Domin. Republiek	34	28	6
Overig Antillen en Aruba	7	7	0
Overige Cariben	9	5	4
Totaal	493	437	56

Opvallend is het zeer hoge percentage (77%) opiumlandsverordening heeft overtreden. Bij de

vrouwelijke gedetineerden dat de mannen komen de vermogens- en geweldsdelicten het vaakst voor (respectievelijk 28 en 24%). Tevens kan men constateren dat ruim een vijfde deel vastzit voor het overtreden van de (vuur)wapenverordeningen. In tegenstelling tot de vrouwen is het aandeel mannelijke gedetineerden dat een opiumdelict heeft gepleegd vrij laag. In hoeverre de andere feiten te maken hebben met drugszaken kan men verder niet uit de cijfers afleiden.

Tabel 2. Gepleegde feit naar geslacht

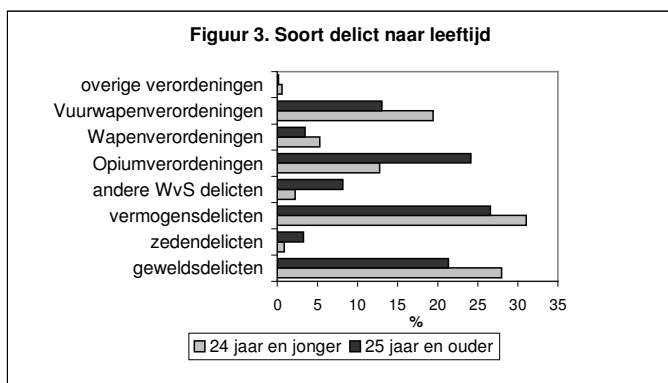
	Totaal		Man		Vrouw	
	abs	%	abs	%	abs	%
Geweldsdelicten	232	24	226	25	6	7
Zedendelicten	23	2	23	3	0	0
Vermogensdelicten	276	28	271	30	5	6
Andere Wetboek van Strafrecht delicten	58	6	52	6	6	7
Opiumlandsverordening	195	20	129	14	66	77
Wapenverordeningen	40	4	39	4	1	1
Vuurwapenverordeningen	150	15	148	17	2	2
Overige verordeningen	3	0	3	0	0	0
Totaal	977	100	891	100	86	100

Soort feit naar leeftijd van de gedetineerden

Onder de jongeren is het percentage gedetineerden dat vastzit voor gewelds-, vermogens- en vuurwapen-delicten hoger dan onder gedetineerden boven de 25 jaar. Voor wat betreft opiumdelicten, is het aandeel gedetineerden van 25 jaar en meer hoger.

Duur van de straf

Het aantal veroordeelde gedetineerden in het bestand is 324, waarvan 1 een voorwaardelijke straf heeft gekregen en 2 ter beschikking van de regering zijn gesteld. Van de overige gedetineerden die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf is voor 318 de duur van de straf bekend. In tegenstelling tot de mannen zijn de vrouwen veroordeeld tot straffen van kortere duur. 94 Procent zit een straf uit van 5 jaar of minder. Bij de mannen is dit 58 procent. Het zijn alleen mannelijke gedetineerden die een gevangenisstraf hebben van meer dan tien jaar of een levenslange gevangenisstraf uitzitten.

Tabel 3. Veroordeelden naar duur straf en geslacht

	Totaal		man		vrouw	
	abs	%	abs	%	abs	%
>3 maanden - <= 1 jaar	11	3	10	4	1	2
> 1 - <= 2 jaar	57	18	44	16	13	36
> 2 - <= 5 jaar	127	40	107	38	20	56
> 5 - <= 10 jaar	73	23	71	25	2	6
> 10 -- <= 15 jaar	36	11	36	13	0	0
> 15 -- <= 20 jaar	10	3	10	3	0	0
>20 jaar	1	0	1	0	0	0
levenslang	3	1	3	1	0	0
totaal	318	100	282	100	36	100

Informeel werkenden in Curaçao

Zaida Lake

Inleiding

In Januari 1993 presenteerde de statistische afdeling van de ILO aan de 15de ICLS (International Conference of Labour Statisticians) een concept methode om de omvang van de informele sector te meten. Deze methode werd in datzelfde jaar geïncorporeerd in het SNA '93 om te trachten te komen tot een schatting van het aandeel van de informele sector in het Bruto Binnenlands Product. Doch de methode bleek niet uitputtend te zijn om het totaal aantal informeel werkenden in een land te meten, aangezien het ging om bedrijven te meten en niet personen. Op de ICLS (International Conference for Labour Statisticians) eind 2003, accepteerde de ILO een gereviseerde versie van de methode die het totaal aantal informeel werkenden wel blijkt te kunnen meten. Dit model werd internationaal geaccepteerd als een methode om de informele sector te meten.

Uitgangspunt is om met behulp van een vragenlijst die gekoppeld wordt aan de Arbeidskrachtenonderzoeken, via de werkende bevolking de omvang van de informele sector in zijn geheel te meten. De methode werd in de vorm van een pilot onderzoek uitgetest in 5 landen t.w. Brazilië, Georgië, India, Mexico en de Republiek van Moldavië en bleek in grote lijnen een succes te zijn.

De aanleiding om dit model te ontwikkelen was aanvankelijk de roep van ILO lidstaten om op uniforme wijze informatie over de ongeregistreerde economie op tafel te krijgen met het doel om inzicht te krijgen in de mate van 'survival strategies' (hoe mensen in de marge van de maatschappij trachten te overleven).

Doch globalisering in de wereldeconomieën voegde een additionele doel toe. Meer en meer ontstond de roep, ook vanuit geïndustrialiseerde landen, om meer informatie over de impact van globalisering op onder andere arbeidsverhoudingen in het land. De veronderstelling is dat globalisering

**VOLGENS DE NIEUWE
MEETMETHODE VAN DE ILO KAN
EENDERDE VAN DE CURAÇAOTSE
WERKENDEN TOT DE INFORMEEL
WERKENDEN GEREKEND WORDEN**

**HET AANDEEL IS VOOR MANNEN
EN VROUWEN GELIJK.**

**VERHOUDINGSGEWIJS KOMT
INFORMELE WERKGELEGENHEID
HET VAAKST VOOR ONDER
LAAGOPGELEIDEN EN IN DE BOUW
EN BIJ HUISHOUDELIJK
PERSONEEL.**

**NIET VERWONDERLIJK BETREFT
HET VAAK LOSSE JOBS. MAAR
OOK BIJ CONTRACTANTEN EN BIJ
PERSONEEL IN TIJDELIJKE DIENST
KOMT HET FENOMEEN VAAK VOOR.**

‘informalisering’ van arbeid met zich mee brengt¹.

De aanvaarde ILO conceptuele methode om de informele sector te meten heeft dus een doel dat verder reikt dan het meten van ‘survival strategies’ alleen, zoals dat volgens het oude concept van de informele sector gold.

In het Arbeidskrachtenonderzoek van 2004 heeft het CBS, bij wijze van proef, deze nieuwe onderzoeksmethode toegepast. Daarmee werd ditmaal echter niet getracht de door de ILO aangegeven aspecten van ‘flexibilisering’ van de arbeidsmarkt te meten, maar alleen de mate waarin sprake kan zijn van ‘survival strategies’.

De toepassing van de meetmethode in het Arbeidskrachtenonderzoek heeft in dit stadium slechts als doel om de structuur van de werkende bevolking, voor wat betreft het aantal personen met of geen wettelijk voorgeschreven secundaire arbeidsvoorwaarden, in kaart te brengen.

Hoewel de ILO methode een internationaal geaccepteerde methode is, moeten vraagstelling en indicatoren worden aangepast aan nationale omstandigheden.

Een methodologisch probleem dat zich bij het toepassen van dit model in de Arbeidskrachtenonderzoeken van de Antillen voordoet is het feit dat in de Arbeidskrachtenonderzoeken respondenten vaak moeite hebben om hun economische positie precies aan te geven. De grenzen overlappen elkaar vaak, bv. tussen een persoon met een ‘losse job’ versus ‘in losse dienst’. Dit komt naar voren bij het onderscheid tussen werkenden in informele bedrijven en informeel werkenden (zie definities).

Een andere kanttekening bij het hanteren van het ILO concept voor informeel werkenden in de Nederlandse Antillen is dat volgens de huidige definitie personen die minder dan 4 uren per week werken als niet werkend worden gekenmerkt. De kans dat onder personen die minder dan 4 uren per week werken meer informeel werkenden zullen voorkomen dan formeel is niet irreëel.

Een laatste probleem bij het toepassen van het concept in het Arbeidskrachtenonderzoek betreft het feit dat tweede banen niet in het AKO worden gemeten. Uit internationale onderzoeken blijkt dat informalisering vaker in tweede banen voorkomt dan in de hoofdbanen.

Ondanks deze tekortkomingen kunnen de resultaten in dit artikel toch een indicatie van het aantal informeel werkenden aangeven.

Definities

In het concept van de ILO worden werkenden betrokken bij illegale activiteiten zoals drugsverkoop, prostitutie etc. *niet* meegenomen in het conceptueel raamwerk. Bij dit concept gaat het alleen om legale activiteiten. Soms wordt de term informele sector ook vervangen door de term ‘non-observed economy’.

¹ “The concept of informal employment is considered to be relevant not only for developing and transition countries, but also for developed countries, for many of which the concept of the informal sector (informele bedrijven) is of limited relevance. A part of the ‘informalisation’ of employment may be attributed to the globalization process of the economy. This is because enterprises tend to respond to competitive pressure in resorting to mixed-mode labour arrangements, in which observance of labour regulations for some workers is combined with the use of non-standard, atypical, alternative, irregular, precarious etc. types of labour or various forms of sub-contracting.” (Defining and measuring informal employment; Ralf Hussmans, ILO 2002)

Het concept beoogt op twee manieren informeel werkenden te meten.

1. Typering van de bedrijven naar informele en formele bedrijven. Informele bedrijven zijn bedrijven die niet bij de Kamer van Koophandel staan ingeschreven. Formele bedrijven zijn bedrijven die én bij de Kamer van koophandel staan ingeschreven én een winst- en verliesrekening bijhouden.

Werkenden in informele bedrijven zijn *per definitie* informeel, en omvat ook de werkgevers, kleine zelfstandigen, mensen met een losse job en meewerkende gezinsleden. Het gaat in dit concept met name om kleine bedrijven van 5 personen of minder.

2. Typering van werkenden als informeel werkenden; deze zijn werkenden die voldoen aan bepaalde criteria van 'informeel'. Dat kunnen werkenden in informele én formele bedrijven zijn. Formele bedrijven omvatten ook de overheid en de door de overheid gesubsidieerde bedrijven.

Iemand is informeel werkend indien deze negatief scoort op de volgende indicatoren, overgenomen uit de al eerder geciteerde ILO publikatie: "Employees are considered to have informal jobs if their employment relationship is not subject to standard labour legislation, taxation, social protection, or entitlement to certain employment benefits(advance notice of dismissal, severance pay, paid annual or sick leave, etc)..."

Doelgroep in het concept is niet de groep informele bedrijven, maar de groep werkenden in informele bedrijven. Om de doelgroep te identificeren is het van belang om haar in het Arbeidskrachtenonderzoek gericht te meten. Informele bedrijven worden opgespoord door de werkenden in het AKO te vragen naar de status van het bedrijf, d.i. of het bedrijf wel of niet geregistreerd staat.

Om te bepalen wie informeel werkend is in de formele bedrijven is gekeken naar het aantal personen die 'nee' hebben geantwoord op tenminste één van de volgende indicatoren, te weten: het wel of niet doorbetaald krijgen van salaris bij ziekte, het wel of niet ontvangen van betaald verlof, het wel of niet betalen van sociale premies door de werkgever, het wel of niet zonder waarschuwing ontslagen kunnen worden. Voor de vrouwen geldt tevens het wel of niet ontslagen kunnen worden bij zwangerschap.

De vraag of de respondent een schriftelijke werkovereenkomst heeft of niet is buiten beschouwing gelaten. De realiteit van de Antillen wijst uit dat een mondelinge arbeids-overeenkomst ook juridisch bindend is. In die zin is het dus geen goede indicator voor 'informaliteit'. (Dit blijkt ook in meerdere landen het geval te zijn).

Aan het eind worden zowel de werkenden in informele bedrijven als informeel werkenden in formele bedrijven en bij de overheid en de door de overheid gesubsidieerde bedrijven bij elkaar opgeteld. Dit aantal wordt uitgedrukt als een percentage van het totaal aantal werkenden.

Resultaten

De resultaten van het onderzoek zullen voor 4 variabelen worden beschreven t.w. geslacht, opleidingsniveau, bedrijfstak en economische positie. Verder zal ook een beschrijving worden gegeven van de informele bedrijven naar werkplek.

Thans volgen de resultaten.

Omvang van de informeel werkende bevolking

Uit het onderzoek in het AKO 2004 blijkt dat ruim 16500 personen tot de informeel werkenden behoren. Dit komt neer op 33 procent van de werkenden. Bijna 60 procent betreft werkenden in formele bedrijven, overheid en overheid gesubsidieerde bedrijven en 40 procent betreft werkenden in informele bedrijven.

Tabel 1. Informeel werkenden naar geslacht, Curaçao, 2004						
Geslacht	bij informele bedrijven	bij formele bedrijven	totaal	totaal (%)	totaal werkenden	percentage informeel
Man	3.124	4.933	8.057	49	24.747	33
Vrouw	3.871	4.632	8.503	51	25.691	33
Totaal	6.995	9.565	16.560	100	50.438	33

Uit Tabel 1 blijkt dat er nauwelijks verschil bestaat tussen mannen en vrouwen. Voor beide seksen geldt dat ruim 30 procent informeel werkt.

Opleidingsniveau van informeel werkenden

Door te kijken naar welke categorieën boven het gemiddelde van 33 procent scoren wordt inzicht gekregen in welke categorieën de meeste informeel werkenden bevatten. Uit tabel 2 blijkt dat de grootste groep informeel werkenden in de relatief lagere opleidingsniveaus zitten, d.i. tot en met MAVO/LBO. Deze categorieën scoren elk 34 procent en hoger. Overigens scoort het niveau HAVO/VWO/MBO 32 procent, hetgeen weliswaar iets beneden het gemiddelde ligt, maar dat noemenswaardig hoog is omdat het gaat om een categorie met een relatief hoog opleidingsniveau.

Tabel 2. Informeel werkenden naar opleidingsniveau, Curaçao, 2004						
Opleidingsniveau	bij informele bedrijven	bij formele bedrijven	totaal	totaal (%)	totaal werkenden	percentage informeel
Geen	206	0	206	1	513	40
Lager onderwijs	1.680	573	2.253	14	4.610	49
MAVO/LBO/VSBO	3.169	3.920	7.089	43	20.767	34
HAVO/VWO/MBO	1.491	2.925	4.416	27	13.993	32
HBO+	314	1.913	2.227	13	9.302	24
Onbekend	135	234	368	2	1.253	29
Totaal	6.995	9.565	16.559	100	50.438	33

Informeel werkenden naar bedrijfstak

Land- en Mijnbouw, Extraterritoriale bedrijven en 'onbekend' zijn hier niet in de analyse opgenomen vanwege hun kleine aantallen.

Alle werkenden in huishoudens zijn per definitie informeel, want huishoudens zijn geen bedrijven en staan dus per definitie niet ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Het gaat om bijna 20 procent van alle informeel werkenden.

Na huishoudens hebben bedrijven in de Bouw en in de Nutsbedrijven het grootste aandeel informeel werkenden. Respectievelijk 42 en 35 procent van de werkenden in deze bedrijfstakken

is informeel. Transport en Communicatie heeft ook een groot aandeel informeel werkenden: 34 procent.

Tabel 3. Informeel werkenden naar bedrijfstak¹, Curaçao, 2004

Bedrijfstak	bij informele bedrijven	bij formele bedrijven	totaal	totaal werkenden	percentage informeel
Industrie	235	596	831	3.398	24
Openbare Nutsbedrijven	0	182	182	521	35
Bouw	1.079	255	1.334	3.184	42
Groot- en Kleinhandel	779	966	1.745	9.337	19
Hotels en Restaurants	180	426	606	3.955	15
Transport en Communicatie	398	780	1.178	3.425	34
Financiële dienstverlening	0	639	639	3.365	19
Zakelijke dienstverlening	338	618	956	5.082	19
Overheidswezen en defensie	21	1.056	1.077	4.089	26
Onderwijs	43	432	475	2.092	23
Gezondheidszorg en Sociale dienstverlening	220	876	1.096	4.222	26
Overige dienstverlening	697	582	1.279	4.280	30
Particuliere huishoudens	2.683	0	2.683	2.694	100
Totaal	6.673	7.408	14.081	49.642	28
1 Exclusief Land- en mijnbouw, Extraterritoriale bedrijven en onbekend					

Economische positie

Personen met een ‘losse job’ vormen de groep werkenden met het grootste aandeel informeel werkenden. Het gaat om 60 procent van alle ‘losse jobbers’ (zie de laatste kolom in tabel 4). Hierna komt de categorie ‘contract’; 41 procent van de werkenden met een contract is informeel. De derde grootste groep is de groep werkenden in tijdelijke dienst. In deze categorie is 38 procent informeel werkend.

Tabel 4. Informeel werkenden naar economische positie

Economische positie	bij informele bedrijven	bij formele bedrijven	totaal	totaal (%)	totaal werkenden	percentage informeel
Werkgever	43	-	43	0	1.677	3
Kleine zelfstandige	1.022	-	1.022	6	3.542	29
Loontrekker in vaste dienst	1.413	7.354	8.767	53	32.261	27
Loontrekker in tijdelijke dienst	360	866	1.226	7	3.187	38
Losse jobs	4.024	369	4.393	27	6.753	60
Contract	91	912	1.003	6	2.439	41
Overig/onbekend	42	64	106	1	579	18
Totaal	6.995	9.565	16.560	100	50.438	33

Indien naar *aantallen* gekeken wordt dan valt op dat meer dan de helft van de informeel werkenden aangeven in vaste loondienst te zijn. Het aantal losse jobbers komt dan op de tweede plaats.

De rol van huishoudens als werkgevers

De groep werkenden in informele bedrijven kan worden beschreven naar de plaats waar de werkzaamheden worden uitgeoefend. Dit zegt iets over het type informele bedrijf. Uit tabel 5 blijkt dat het grootste aandeel van de informele bedrijven huishoudens betreft. 42 procent van de werkenden in informele bedrijven werken in het huis van hun werkgever. Het percentage

indiceert hoe groot de rol is van huishoudens als werkgevers in het verschaffen van werk in de informele sector. Indien de percentages van 'Thuis werken' en 'Werkplek in eigen huis' erbij worden opgeteld, dan komt het totaal aandeel huishoudens in de informele bedrijven uit op 58 procent.

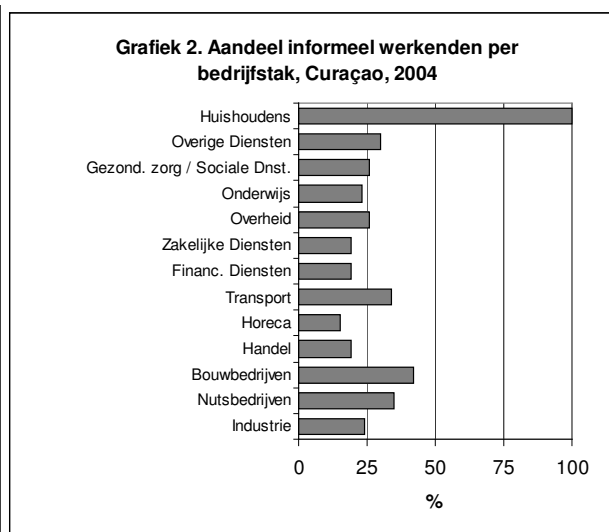
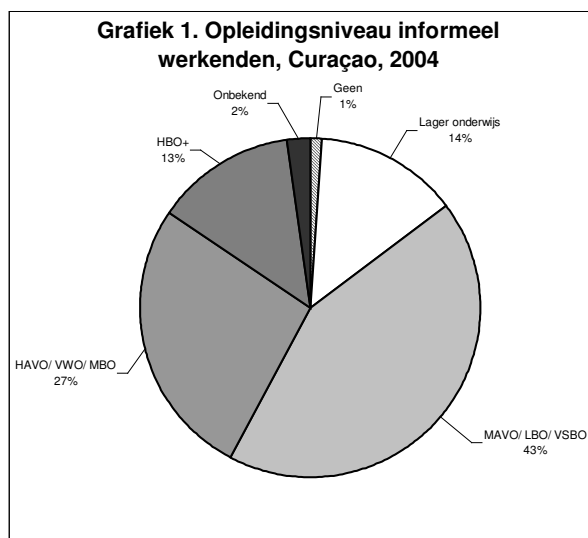
Tabel 5. Werkenden in informele bedrijven naar werkplaats		
	Aantal	Percentage
Thuis	733	11
Werkplek in huis	356	5
Plek buiten mijn huis	932	14
Kunuku	22	0
Huis v mijn werkgever	2.829	42
Constructie werkplek	473	7
Stal op de markt	43	1
Geen vaste werkplek	1.420	21
Totaal exclusief NR	6.808	100

Conclusie

Uit het proefonderzoek naar de omvang van de informeel werkenden dat het CBS in oktober 2004 voor het eerst uitvoerde, is naar voren gekomen dat de werkende bevolking van Curaçao voor ruim dertig procent informeel werkenden betreft, gemeten volgens het nieuwe concept van de ILO. Informeel werkenden komen het vaakst voor in losse jobs, en ook vaak bij personen in tijdelijke loondienst en bij contractanten.

De resultaten van het onderzoek geven aan dat de meerderheid van het aantal informeel werkenden in de sector *formele* bedrijven of bij de overheid of door de overheid gesubsidieerde bedrijven werkzaam is. In aantallen gezien zijn het vooral personen die aangeven in vaste loondienst te zijn.

Voor wat betreft de werkenden in de *informele* bedrijven blijkt dat de meerderheid van de informeel werkenden personen betreft die werkzaam zijn in ten eerste huishoudens en ten tweede bouwbedrijven.

Eerste resultaten Arbeidskrachtenonderzoek 2004 Curaçao

Zaida Lake

Inleiding

In oktober 2004 hield het Centraal Bureau voor de Statistiek een Arbeidskrachten onderzoek (AKO) in Curaçao. Het AKO is een steekproef onderzoek onder huishoudens met als doel de recente ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te meten. De belangrijkste concepten in dit onderzoek zijn het werkloosheidspercentage, de ontwikkeling in de werkende bevolking, de ontwikkeling in de werkzoekende bevolking en de participatiegraad. Het onderzoek wordt elk jaar in Curaçao gehouden.

Vanaf eind 2002 is het migratiesaldo voor Curaçao positief geworden, dat wil zeggen dat meer mensen zich hebben gevestigd dan dat er vertrokken zijn. Een deel van dit positieve saldo wordt veroorzaakt doordat voorheen niet-geregistreerden zich in 2003 als gevolg van de 'periodo di grasia' (periode van gratieverlening aan illegalen op het eiland) registreren. Het is heel goed mogelijk dat een deel van deze groep zich ten tijde van de Census reeds op het eiland bevond en dus toen reeds geteld werd. Aangezien niet bekend is wie wel of niet geteld is kan daarvoor niet gecorrigeerd worden.

De cijfers van 2003 zijn ten opzichte van de al eerder gepubliceerde cijfers herzien. Dit was noodzakelijk omdat bij de bevolkingsberekening van 2004 de bevolkingscijfers van 2003 hoger bleken uit te vallen dan was verwacht. Deze publicatie bevat thans de definitieve cijfers van 2003.

Omdat het AKO een steekproefonderzoek is heeft het werkloosheidspercentage in de steekproef van 2004 een onnauwkeurigheidsmarge van 1,54 procentpunten met een betrouwbaarheid van 95 procent. Dit betekent dat het werkloosheidspercentage geschat wordt op

**DE RESULTATEN VAN HET
ARBEIDSKRACHTENONDERZOEK
WIJZEN OP EEN GESPANNEN
ARBEIDSMARKT IN CURAÇAO.**

**HET AANTAL WERKENDEN DAALDE,
TERWIJL HET AANTAL
WERKZOEKENDEN TOENAM.**

**ALS GEVOLG VAN DEZE TWEE
ONTWIKKELINGEN STEEG HET
WERKLOOSHEIDSPERCENTAGE
NAAR 16 PROCENT.**

**IN DE AFGELOPEN 14 JAAR WAS
ALLEEN IN 1998 HET
WERKLOOSHEIDSPERCENTAGE NOG
HOGER**

Tabel 1. Bevolking¹ en beroepsbevolking Curaçao, oktober 2003 en 2004					
Totaal		2003	2004	Mutaties	
				aantal	%
1	Werkend	52.137	50.438	-1.699	-3,3
2	Werkzoekend	9.274	9.624	350	3,8
3 (1+2)	Beroepsbevolking	61.411	60.062	-1.349	-2,2
4	Economisch niet actief	39.245	40.876	1.631	4,2
5	Bevolking 15jr.+	100.656	100.938	282	0,3
	Bevolking 0-14	29.535	29.471	-64	-0,2
6	Totale bevolking	130.191	130.409	218	0,2
7 (3/6)	Participatiegraad (%)	47,2	46,1	-1,1	
8 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	15,1	16,0	0,9	
9 (1/6)	Werkenden/Totale bevolking. (%)	40,0	38,7	-1,4	
Mannen					
1	Werkend	26.606	24.747	-1.859	-7,0
2	Werkzoekend	4.002	4.391	389	9,7
3 (1+2)	Beroepsbevolking	30.608	29.138	-1.470	-4,8
4	Economisch niet actief	14.076	15.512	1.436	10,2
5	Bevolking 15jr.+	44.684	44.650	-34	-0,1
	Bevolking 0-14	14.980	14.947	-33	-0,2
6	Totale bevolking	59.664	59.597	-67	-0,1
7 (3/6)	Participatiegraad (%)	51,3	48,9	-2,4	
8 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	13,1	15,1	2,0	
9 (1/6)	Werkenden/Totale bevolking. (%)	44,6	41,5	-3,1	
Vrouwen					
1	Werkend	25.530	25.691	161	0,6
2	Werkzoekend	5.272	5.233	-39	-0,7
3 (1+2)	Beroepsbevolking	30.802	30.924	122	0,4
4	Economisch niet actief	25.170	25.364	194	0,8
5	Bevolking 15jr.+	55.972	56.288	316	0,6
	Bevolking 0-14	14.555	14.524	-31	-0,2
6	Totale bevolking	70.527	70.812	285	0,4
7 (3/6)	Participatiegraad (%)	43,7	43,7	0,0	
8 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	17,1	16,9	-0,2	
9 (1/6)	Werkenden/Totale bevolking. (%)	36,2	36,3	0,1	
¹ Bevolking exclusief instituten					

16,0 procent met een onnauwkeurigheidsmarge van plus of min 1,54 procentpunten. Bij analyse van de hier gepresenteerde resultaten dient rekening gehouden te worden met deze marges.

Resultaten

Tabel 1 geeft de voornaamste resultaten voor 2003 en 2004 weer, uitgesplitst naar geslacht. In Tabel 2 worden deze gegevens nogmaals gepresenteerd, verbijzonderd naar leeftijd. Achtereenvolgens zullen de beroepsbevolking, de participatiegraad, de werkenden, de werkzoekenden en tenslotte het werkloosheidspercentage worden behandeld, steeds met verbijzonderingen naar leeftijd en geslacht.

Tabel 2. Bevolking¹ en beroepsbevolking naar leeftijd, Curaçao, oktober 2003 en 2004

Leeftijd 15-24 jaar		2003	2004	Mutaties	
				aantal	%
1	Werkend	3950	3366	-584	-14,8
2	Werkzoekend	1995	1963	-32	-1,6
3 (1+2)	Beroepsbevolking	5945	5329	-616	-10,4
4	Economisch niet actief	9603	10418	815	8,5
5 (3+4)	Bevolking 15-24	15548	15747	199	1,3
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	38,2	33,8	-4,0	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	33,6	36,8	3,0	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	25,4	21,4	-4,0	
Leeftijd 25-34 jaar					
1	Werkend	11627	10597	-1030	-8,9
2	Werkzoekend	2207	2419	212	9,6
3 (1+2)	Beroepsbevolking	13834	13016	-818	-5,9
4	Economisch niet actief	1927	2142	215	11,2
5 (3+4)	Bevolking 25-34	15761	15158	-603	-3,8
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	87,8	85,9	-2	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	16,0	18,6	3	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	73,8	69,9	-4	
Leeftijd 35-44 jaar					
1	Werkend	17019	15867	-1152	-6,8
2	Werkzoekend	2513	2792	279	11,1
3 (1+2)	Beroepsbevolking	19532	18659	-873	-4,5
4	Economisch niet actief	2592	3222	630	24,3
5 (3+4)	Bevolking 35-44	22124	21881	-243	-1,1
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	88,3	85,3	-3	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	12,9	15,0	2	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	76,9	72,5	-4	
Leeftijd 45-54 jaar					
1	Werkend	13081	13638	557	4,3
2	Werkzoekend	1890	1737	-153	-8,1
3 (1+2)	Beroepsbevolking	14971	15375	404	2,7
4	Economisch niet actief	4442	4347	-95	-2,1
5 (3+4)	Bevolking 45-54	19413	19722	309	1,6
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	77,1	78,0	0,8	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	12,6	11,3	-1,3	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	67,4	69,2	1,8	
Leeftijd 55 jaar en ouder					
1	Werkend	6459	6970	511	7,9
2	Werkzoekend	669	712	43	6,4
3 (1+2)	Beroepsbevolking	7128	7682	554	7,8
4	Economisch niet actief	20681	20747	66	0,3
5 (3+4)	Bevolking 55plus	27809	28429	620	2,2
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	25,6	27,0	1,4	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	9,4	9,3	-0,1	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	23,2	24,5	1,3	
¹ Bevolking exclusief instituten					

Beroepsbevolking

De beroepsbevolking is tussen oktober 2003 en oktober 2004 met bijna 1350 personen gedaald, een daling van 2 procent. Deze daling is in zijn geheel toe te schrijven aan de daling van de werkende bevolking. De beroepsbevolking telt thans 60062 personen.

De mannelijke beroepsbevolking is met meer dan 1450 personen gedaald, een daling van 5 procent. De beroepsbevolking is gedaald omdat het aantal werkende mannen met 7 procent is gedaald. De mannelijke beroepsbevolking telt thans 29138 personen.

De vrouwelijke beroepsbevolking is nagenoeg gelijk gebleven. Het aantal werkende vrouwen is licht gestegen en hierdoor komt de totale vrouwelijke beroepsbevolking uit op 30924 personen.

De leeftijdsgroep met de grootste beroepsbevolking is de leeftijdsgroep 35-44 jaar gevolgd door de leeftijdsgroep 45-54 jaar. Bij de jongeren is de beroepsbevolking het kleinst. Met uitzondering van de leeftijdsgroepen 15-44 jaar is de beroepsbevolking in de overige leeftijdsgroepen gestegen. De grootste stijging was in de leeftijdsgroep 55 plus (8 procent).

De beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar is met ruim 600 jongeren gedaald. Deze daling is voor het grootste gedeelte veroorzaakt door de afname van het aantal werkende jongeren. De beroepsbevolking van de jongeren telt ongeveer 5300 personen.

De beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 25-34 jaar is met 6 procent (absoluut een daling van ruim 800 personen) afgenomen als gevolg van de afname van de werkende bevolking.

Participatiegraad

De participatiegraad van Curaçao is in oktober 2004 met 1 procentpunt gedaald t.o.v. oktober 2003 en bedraagt thans 46,1 procent. De participatiegraad is gedaald omdat de beroepsbevolking is gedaald.

De participatiegraad van de mannen bedraagt 48,9 procent, 2,4 procent punten lager dan in oktober 2003. De oorzaak ligt voornamelijk in de daling van de mannelijke beroepsbevolking.

De participatiegraad van de vrouwen bedraagt 43,7 procent en is ongewijzigd gebleven. Dit komt omdat zowel de vrouwelijke bevolking als de vrouwelijke beroepsbevolking in naar verhouding gelijke aantallen zijn gestegen.

Hoewel de participatiegraad van de vrouwen niet is afgenomen, is deze iets lager dan die van de mannen.

Bij de jongeren daalde de participatiegraad van 38,2 in oktober 2003 naar 33,8 procent in oktober 2004. Dit komt omdat de beroepsbevolking bij de jongeren fors is afgenomen.

In de leeftijdsgroep 25-34 jaar is de participatiegraad gedaald. De voornaamste oorzaak hiervan is de grotere daling van de beroepsbevolking ten opzichte van de bevolking.

Ook in de leeftijdsgroep 35-44 jaar is de participatiegraad afgenomen. Deze daalde van 88,3 naar 85,3 procent. Ook hier geldt dat de participatiegraad is gedaald omdat met name de beroepsbevolking is afgenomen.

In de leeftijdsgroep 45-54 jaar is de participatiegraad licht gestegen van resp. 77,1 in 2003 naar 78,0 in 2004. In deze leeftijdsgroep heeft de stijging van de beroepsbevolking in nagenoeg gelijke aantallen als de bevolking effect gehad op de participatiegraad.

Ook in de leeftijden vanaf 55 jaar is zowel de bevolking als de beroepsbevolking in bijna gelijke aantallen gestegen. Hierdoor is de participatiegraad weinig veranderd. Deze steeg iets van 25,6 procent in 2003 naar 27,0 procent in 2004.

Werkenden

De werkende bevolking van Curaçao is met bijna 1700 personen gedaald, een daling van 3 procent. Gezien de stijging van het aantal werkzoekenden ziet het ernaar uit dat een deel werkzoekend is geworden, terwijl een groter deel economisch niet actief is geworden. Het aantal werkenden bedraagt 50438 personen.

Het aantal werkende mannen is ten opzichte van oktober 2003 met ruim 1800 personen gedaald, een daling van bijna 7 procent (tabel 2). Een deel is werkzoekend geworden en een groter deel is economisch niet actief geworden. Er zijn 24747 mannen werkzaam.

In tegenstelling tot bij de mannen is het aantal werkende vrouwen in oktober 2004 licht gestegen. Met deze stijging is het aantal werkende vrouwen hoger uitgevallen dan het aantal werkende mannen. De omvang van de werkende bevolking bij de vrouwen bedraagt 25691 personen.

De daling van de werkende bevolking in 2004 voltrok zich in de leeftijdsgroepen met de meeste aantallen werkenden: tussen 15 en 44 jaar.

Bij de jongeren (15-24 jaar) is de werkende bevolking met bijna 600 personen gedaald, een daling van bijna 15 procent. De daling heeft voornamelijk te maken met de naar verhouding weinig instroom van jongeren in de beroepsbevolking, gezien de stijging in het aantal niet actieven. Uit CBS onderzoeken blijkt dat het percentage schoolgaande jongeren in 2004 3 procentpunten hoger is dan in 2003, hetgeen betekent dat hierdoor in 2004 minder jongeren de beroepsbevolking zijn ingetreden. Het aantal werkende jongeren bedraagt 3366 personen.

Het aantal werkenden in de leeftijdsgroep 25-34 jaar is met ruim 1000 personen gedaald, een daling van 9 procent. De natuurlijke instroom van werkenden uit de vorige leeftijdsgroep was ook in 2004 negatief. Het is tevens niet uitgesloten dat in deze leeftijdsgroep werkenden zijn geëmigreerd. Er zijn 10597 personen werkzaam.

In 2004 is in de leeftijdsgroep 35-44 jaar het aantal werkenden wederom fors gedaald (7 procent). Dit komt voor een deel omdat er weinig natuurlijke instroom van werkenden uit de vorige leeftijdsgroep heeft plaatsgehad en voor een deel ook omdat personen uit deze leeftijdsgroep in het afgelopen jaar werkzoekend en niet actief zijn geworden.

In de leeftijdsgroep 45-54 jaar is een stijging van 4 procent van de werkenden waar te nemen, en in de leeftijden vanaf 55 jaar is het aantal werkenden ook gestegen.

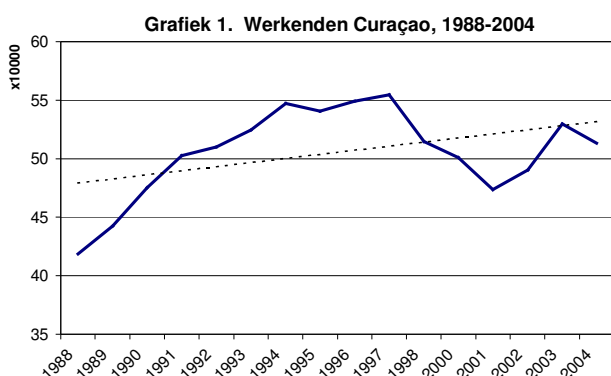
De werkende bevolking in de hogere leeftijden (55 jaar en ouder) is met ruim 500 personen gestegen, een stijging van bijna 8 procent. De cijfers in tabel 1 wijzen uit dat meer personen in deze leeftijdsgroep in de beroepsbevolking zijn gebleven dan economisch niet actief zijn geworden. Het aantal werkenden bedraagt 6970 personen.

Werkenden naar economische positie en geboorteplaats

Over nagenoeg de hele linie is ten opzichte van 2003 de werkende bevolking gedaald. Alleen het aantal werkgevers is iets gestegen. Het aantal personen in vaste dienst is het meest gedaald (bijna 800).

Tabel 3. Werkenden naar economische positie en geboorteplaats, Curaçao, 2003 en 2004										
	Curaçao		NA+Aruba		Nederland		Overig		Totaal	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
werkgever	749	854	85	97	291	254	467	472	1.592	1.677
kleine zelfstandige	1.996	1.840	174	109	375	403	1.025	1.191	3.570	3.543
loontrekker in vaste dienst	26.006	25.322	841	921	1.640	1.200	4.567	4.818	33.054	32.261
loontrekker in tijdelijke dienst	2.177	2.261	20	133	101	140	1.119	653	3.417	3.187
werknemer in losse jobs	4.800	4.615	86	100	125	117	1.841	1.922	6.852	6.754
contract	1.899	1.676	61	25	250	111	510	628	2.720	2.440
overige	275	226	0	0	83	69	184	128	542	423
onbekend	130	153	0	0	0	0	260	0	390	153
Totaal	38.032	36.947	1.267	1.385	2.865	2.294	9.973	9.812	52.137	50.438

De daling van de werkenden betrof voor een groot deel personen geboren in Curaçao. Het aantal werkenden geboren op de overige eilanden van de Antillen en in Aruba is licht gestegen en is de enige groep waarin een stijging is geregistreerd.

Op langere termijn bekeken (grafiek 1), blijkt de werkgelegenheid in Curaçao tot en met 1997 een groeiende trend te hebben gehad. In de daaropvolgende jaren daalde de werkgelegenheid. In 2002 en vervolgens 2003 was er weer sprake van groei. Het resultaat in 2004 doorbreekt echter de positieve resultaten van de twee voorgaande jaren.

Werkzoekenden en werkloosheidspercentage

Het aantal werkzoekenden is in 2004 met 350 personen gestegen. Procentueel is dit een stijging van 4 procent (tabel 1). De omvang bedraagt thans 9624 personen.

De stijging van het aantal werkzoekenden is wellicht het effect van een daling in de werkgelegenheid.

Als gevolg van de stijging van het aantal werkzoekenden, maar vooral door de daling van de beroepsbevolking is in 2004 het werkloosheidspercentage met 0,9 procent punten gestegen t.o.v. 2003. Het bedraagt thans 16,0 procent van de beroepsbevolking.

Het aantal werkzoekende mannen is met bijna 400 personen gestegen; van 4002 personen in oktober 2003 naar 4391 personen in oktober 2004, een stijging van 10 procent. Een verklaring voor de stijging ligt in de daling van de economische activiteiten.

Het werkloosheidspercentage van de mannen bedraagt in oktober 2004 15,1 procent,

2 procent punten hoger dan in 2003. Dit percentage is toegenomen, omdat het aantal werkzoekenden is toegenomen, terwijl de beroepsbevolking afnam.

Het aantal werkzoekende vrouwen is licht gedaald van 5272 naar 5233, een daling van nog geen procent. De lichte daling is in dezelfde orde van grootte als de ontwikkeling in de beroepsbevolking en in de bevolking. (Er is over het algemeen weinig ontwikkeling waar te nemen in de beroepsbevolking van de vrouwen)

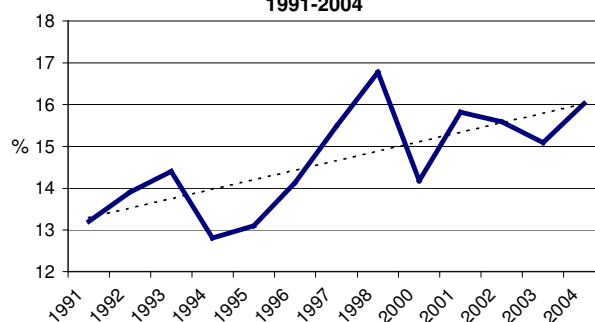
Het werkloosheidspercentage van de vrouwen is nagenoeg gelijk gebleven aan 2003, omdat het aantal werkzoekenden licht is gedaald terwijl de beroepsbevolking iets steeg. Het werkloosheidspercentage bedraagt thans 16,9 procent.

De werkzoekende bevolking is met uitzondering van de leeftijdsgroep 15-24 en 45-54 jaar, in alle leeftijdsgroepen gestegen, waarbij de grootse stijging in de leeftijdsgroep 35-44 jaar is te zien.

Opvallend is de stijging van het aantal werkzoekenden in de leeftijden vanaf 55 jaar. Het is niet uitgesloten dat het effect van de afslanking van het overheidsapparaat in 1998, met een wachtgeldregeling voor 5 jaar, nu zichtbaar is geworden. Het aantal werkzoekenden is met 6 procent gestegen. Ondanks de stijging van het aantal werkzoekenden is het werkloosheidspercentage niet gestegen maar is gelijk gebleven aan 2003. Dit komt omdat het aantal werkenden met 8 procent is gestegen. Het werkloosheidspercentage bedraagt thans 9,3 procent.

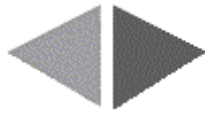
Op langere termijn bekeken blijkt het werkloosheidspercentage in Curaçao een stijgende trend te hebben gehad (zie grafiek 2). In de periode 1991-2004 was het percentage lager, circa 13 procent, in 1994 en 1995, en hoger, bijna 17 procent, in 1998. De dalingen in het werkloosheidspercentage waren echter steeds van korte duur. Ook de stijging in 2004 doorbreekt de dalingen in het percentage die in de twee voorgaande jaren te zien waren.

Grafiek 2. Werkloosheidspercentages Curaçao, 1991-2004

Jeugdwerkloosheid

Het jeugdwerkloosheidspercentage bedraagt in oktober 2004 36,8 procent, 3 procentpunten hoger dan in 2003. De voornaamste oorzaak van deze stijging is de daling van de beroepsbevolking van de jongeren met 10 procent. De ratio jeugdwerkloosheid / totaal werkloosheid bedraagt 2,3. De jeugdwerkloosheid is dus ten opzichte van 2003 verslechterd en is volgens internationale normen hoog te noemen. Een ratio van hoger dan 2 wordt internationaal als hoog beschouwd.

**HET RECENTE
ARBEIDSKRACHTENONDERZOEK
WIJST AAN DAT DE NEGATIEVE
TRENDS OP DE ARBEIDSMARKT
VAN BONAIRE DOORBROKEN ZIJN.**

**VOOR HET EERST SINDE 1996
NAM DE WERKGELEGENHEID WEER
TOE . OOK HET
WERKLOOSHEIDSPERCENTAGE
DAALDE.**

**HET WERKLOOSHEIDSPERCENTAGE
DAALDE ZOWEL VANWEGE DE
TOENAME VAN HET AANTAL
WERKENDEN ALS DE DALING IN
HET AANTAL WERKZOEKENDEN.**

Eerste resultaten Arbeidskrachtenonderzoek 2004 Bonaire

Zaida Lake

Inleiding

In oktober 2004 hield het Centraal Bureau voor de Statistiek een Arbeidskrachten onderzoek (AKO) in Bonaire. Het AKO is een steekproef onderzoek onder huishoudens met als doel de recente ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te meten. De belangrijkste concepten in dit onderzoek zijn het werkloosheidspercentage, de ontwikkeling in de werkende bevolking, de ontwikkeling in de werkzoekende bevolking en de participatiegraad. Het onderzoek wordt elke twee jaar in Bonaire gehouden.

Omdat het AKO een steekproefonderzoek is heeft het werkloosheidspercentage in de steekproef een onnauwkeurigheidsmarge van 1,85 procentpunten met een betrouwbaarheid van 90 procent. Dit betekent dat het werkloosheidspercentage geschat wordt op 8,9 procent met een onnauwkeurigheidsmarge van plus of min 1,85 procentpunten. Bij analyse van de hier gepresenteerde resultaten dient rekening gehouden te worden met deze marges.

De Resultaten

Tabel 1 geeft de voornaamste resultaten voor 2003 en 2004 weer, uitgesplitst naar geslacht. In Tabel 2 worden deze gegevens nogmaals gepresenteerd, verbijzonderd naar leeftijd. Achtereenvolgen zullen de beroepsbevolking, de participatiegraad, de werkenden, de werkzoekenden en tenslotte het werkloosheidspercentage worden behandeld, steeds met verbijzonderingen naar leeftijd en geslacht.

Beroepsbevolking en participatiegraad

De beroepsbevolking (werkenden plus werkzoekenden) is tussen oktober 2002 en oktober 2004 met

Tabel 1. Bevolking en beroepsbevolking, Bonaire, oktober 2002 en 2004.					
Totaal		2002	2004	Mutaties	
				aantal	%
1	Werkend	4.334	4.661	327	7,5
2	Werkzoekend	571	456	-115	-20,1
3 (1+2)	Beroepsbevolking	4.905	5.117	212	4,3
4	Economisch niet actief	2.306	2.527	221	9,6
5	Bevolking 15jr.+	7.211	7.644	433	6,0
6	Bevolking 0-14	2.717	2.788	71	2,6
7	Totale bevolking	9.928	10.432	504	5,1
8 (3/7)	Participatiegraad (%)	49,4	49,1	-0,4	
9 (3/2)	Werkloosheidspercentage (%)	11,6	8,9	-2,7	
10 (1/7)	Werkend/Totale bev. (%)	43,7	44,7	1,0	
Man					
1	Werkend	2.195	2.266	71	3,2
2	Werkzoekend	290	207	-83	-28,6
3 (1+2)	Beroepsbevolking	2.485	2.473	-12	-0,5
4	Economisch niet actief	886	1.121	235	26,5
5	Bevolking 15jr.+	3.371	3.594	223	6,6
6	Bevolking 0-14	1.381	1.405	24	1,7
7	Totale bevolking	4.752	4.999	247	5,2
8 (3/7)	Participatiegraad (%)	52,3	49,5	-2,8	
9 (3/2)	Werkloosheidspercentage (%)	11,7	8,4	-3,3	
10 (1/7)	Werkend/Totale bev. (%)	46,2	45,3	-0,9	
Vrouw					
1	Werkend	2.138	2.395	257	12,0
2	Werkzoekend	281	253	-28	-10,0
3 (1+2)	Beroepsbevolking	2.419	2.648	229	9,5
4	Economisch niet actief	1.420	1.406	-14	-1,0
5	Bevolking 15jr.+	3.839	4.054	215	5,6
6	Bevolking 0-14	1.337	1.383	46	3,4
7	Totale bevolking	5.176	5.437	261	5,0
8 (3/7)	Participatiegraad (%)	46,7	48,7	2,0	
9 (3/2)	Werkloosheidspercentage (%)	11,6	9,6	-2,1	
10 (1/7)	Werkend/Totale bev. (%)	41,3	44,1	2,7	

ruim 200 gestegen, een stijging van ruim 4 procent. Deze stijging is het gevolg van de stijging van de werkende bevolking. De beroepsbevolking telt thans ruim 5100 personen.

De beroepsbevolking van de mannen is nagenoeg gelijk gebleven (een daling van nog geen procent). Deze telt 2473 personen.

Bij de vrouwen is de beroepsbevolking gestegen naar 2648 personen, een stijging van bijna 10 procent. Deze is gestegen omdat het aantal werkende vrouwen is gestegen.

De beroepsbevolking is in alle leeftijdsgroepen gestegen, behalve in de leeftijdsgroep 15-24 jaar. In deze leeftijdsgroep is die met bijna 5 procent gedaald als gevolg van de forse daling van het aantal werkzoekende jongeren. De beroepsbevolking telt 504 personen.

Tabel 2. Bevolking en beroepsbevolking Bonaire naar leeftijd. 2002 en 2004					
Leeftijd 15-24		2002	2004	Mutaties	
				aantal	%
1	Werkend	363	377	14	3,9
2	Werkzoekend	167	127	-40	-24,0
3 (1+2)	Beroepsbevolking	530	504	-26	-4,9
4	Economisch niet actief	495	681	186	37,6
5	Bevolking 15-24	1.025	1.185	160	15,6
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	51,7	42,5	-9,2	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	31,5	25,2	-6,3	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	35,4	31,8	-3,6	
Leeftijd 25-44					
1	Werkend	2.372	2.502	130	5,5
2	Werkzoekend	259	189	-70	-27,0
3 (1+2)	Beroepsbevolking	2.631	2.691	60	2,3
4	Economisch niet actief	369	319	-50	-13,6
5	Bevolking 25-44	3.000	3.010	10	0,3
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	87,7	89,4	1,7	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	9,8	7,0	-2,8	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	79,1	83,1	4,1	
Leeftijd 45plus					
1	Werkend	1.599	1.781	182	11,0
2	Werkzoekend	145	143	-2	-2,7
3 (1+2)	Beroepsbevolking	1.744	1.924	180	10,4
4	Economisch niet actief	1.442	1.521	79	5,4
5	Bevolking 45plus	3.186	3.445	259	8,1
6 (3/5)	Participatiegraad (%)	54,7	55,8	1,1	
7 (2/3)	Werkloosheidspercentage (%)	8,3	7,4	-0,9	
8 (1/5)	Werkend/Totale bev. (%)	50,2	51,7	1,5	

De beroepsbevolking voor de leeftijdsgroep 25-44 jaar is met 2 procent gestegen als gevolg van de stijging van het aantal werkenden in deze leeftijdsgroep. De beroepsbevolking telt thans 2691 personen.

Ook voor de leeftijden vanaf 45 jaar is de beroepsbevolking gestegen en wel met 10 procent. Dit heeft te maken met het feit dat het aantal werkenden is gestegen. De beroepsbevolking voor deze leeftijdsgroep telt 1924 personen.

De participatiegraad is de verhouding van de beroepsbevolking op de totale bevolking en is een graadmeter voor de participatie aan het economisch verkeer.

De participatiegraad daalde in Bonaire iets van 49,4 procent in oktober 2002 naar 49,1 procent in 2004. Zowel de beroepsbevolking als de bevolking stegen in bijna gelijke proporties.

De participatiegraad van de mannen is met bijna 3 procentpunten gedaald. Deze bedraagt thans 49,5 procent van de mannelijke bevolking. Tegenover een stijging van de bevolking stond een daling van de beroepsbevolking.

De participatiegraad van de vrouwen is in oktober 2004 met 2 procent punten gestegen. Naar verhouding is de beroepsbevolking meer gestegen dan de bevolking. De participatiegraad bedraagt thans 48,7 procent van de vrouwelijke bevolking.

De participatiegraad in de leeftijdsgroep 15-24 jaar bedraagt 42,5 procent, 9 procent punten minder dan in oktober 2004. De oorzaak hiervan is voor een deel toe te schrijven aan de daling van de beroepsbevolking en de nog grotere stijging van de bevolking.

De leeftijdsgroep 25-44 jaar heeft de hoogste participatiegraad. Bijna 90 procent van de bevolking in deze leeftijdsgroep is economisch actief. Dit percentage is vergeleken met oktober 2002 met bijna 2 procentpunten gestegen. Omdat de beroepsbevolking in deze leeftijdsgroep meer steeg dan de bevolking is de participatiegraad gestegen. De participatiegraad bedraagt 89,4 procent.

In tegenstelling tot de vorige leeftijdsgroepen is de participatiegraad in de leeftijdsgroepen vanaf 45 jaar met 1 procent licht gestegen en bedraagt thans 55,8 procent.

Werkenden

Het aantal werkenden is met 327 personen gestegen; een stijging van bijna 8 procent. Gezien de hoge immigratie tussen oktober 2002 en oktober 2004 is het niet uitgesloten dat een deel van de stijging van de werkende bevolking immigratie betrof. Er zijn thans 4661 personen werkzaam.

Het aantal werkende mannen steeg van 2195 personen in oktober 2002 naar 2266 personen in oktober 2004 een stijging van 3 procent. Gezien de afname van het aantal werkzoekende mannen, is het niet uitgesloten dat een deel hiervan werkend is geworden. Het aantal werkzoekende mannen bedraagt 207 personen.

Het aantal werkende vrouwen is met 257 personen toegenomen, een stijging van 12 procent. Gezien de stijging in de totale bevolking met bijna gelijke aantallen, waarbij immigratie een grote rol heeft gespeeld, ziet het er naar uit dat een groot deel van de stijging van het aantal werkende vrouwen immigratie betreft, terwijl een kleiner deel werkzoekenden en niet actieven is die werk hebben gevonden. Het aantal bedraagt thans 2395.

Het aantal werkende jongeren is iets gestegen. De stijging betreft voornamelijk instroom van jongeren in de beroepsbevolking. In oktober 2004 zijn 377 jongeren werkzaam.

In de leeftijdsgroep 25-44 jaar is het aantal werkenden met 130 personen gestegen. Dit is een stijging van bijna 6 procent. Uit tabel 1 blijkt dat een deel immigratie moet zijn geweest en een groter deel betreft werkzoekenden en niet actieven die werk hebben gevonden. Het aantal werkenden in deze leeftijdsgroep telt 2502 personen.

Tussen oktober 2002 en oktober 2004 is het aantal werkenden in de leeftijden vanaf 45 jaar gestegen. Het percentage is ongeveer 11 procent. Er zijn ongeveer 1780 personen werkzaam.

Werkenden naar economische positie en geboorteplaats

Van de werkenden werkt 55 procent in vaste dienst, 12 procent is werkgever en/of kleine zelfstandige. Ten opzichte van 2002 is het aandeel werkenden in vaste dienst met 4 procent punten gestegen. Het aandeel werkgevers en/of kleine zelfstandigen bleef nagenoeg gelijk. Uit tabel 3 blijkt dat het aantal werkenden in vast dienstverband het meest is gestegen. Het aantal kleine zelfstandigen en het aantal personen in tijdelijk dienst verband daalde het meest.

Tabel 3. Werkenden naar economische positie en geboorteplaats, Bonaire, 2002 en 2004

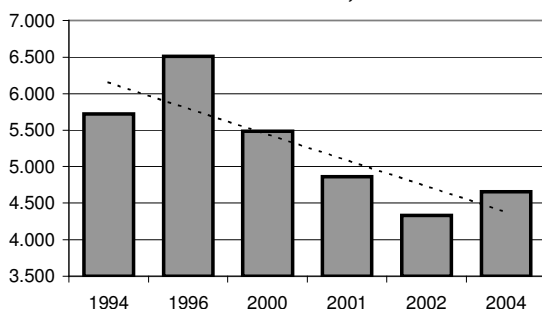
Economische positie	Bonaire		Elders		Totaal	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004
werkgever	22	58	78	164	100	222
kleine zelfstandige	146	131	265	171	411	302
loontrekker in vaste dienst	1.213	1.318	1.172	1.439	2.385	2.757
loontrekker in tijdelijke dienst	195	137	272	101	467	238
werknemer in losse jobs	260	251	123	248	383	499
contract	118	160	309	391	427	551
overige	48	51	113	41	161	75
Totaal	2.002	2.106	2.332	2.555	4.334	4.661

In oktober 2002 is 46 procent van de werkenden in Bonaire geboren, 21 procent is in de overige Nederlandse Antillen of Aruba, 7 procent in Nederland en ruim een kwart is elders geboren. In oktober 2004 is deze distributie nagenoeg ongewijzigd gebleven. De stijging van de werkenden betrof werkenden uit alle geboorteplaatsen. Het aantal werkenden geboren in Bonaire en op de overige eilanden van de Antillen en in Aruba is het meest gestegen.

Tabel 4. Werkenden naar geboorteplaats, Bonaire 2002 en 2004

	2002	2004
Bonaire	2.002	2.106
Nederl. Antillen en Aruba	897	1.039
Nederland	302	341
Overige landen	1.133	1.175

Grafiek 1. Werkenden Bonaire, 1994-2004

Zoals uit grafiek 1 blijkt is de werkgelegenheid in Bonaire voor het eerst sedert 1996 weer gestegen. In de jaren na 1996 nam het aantal werkenden in Bonaire steeds verder af. Dat weer Spiegelde een periode van economische achteruitgang.

Zoals uit de resultaten van het AKO in 2004 blijkt is aan deze negatieve ontwikkeling in 2004 een einde gekomen.

Werkzoekenden en werkloosheidspercentages

Het aantal werkzoekenden is met 115 personen gedaald, een procentuele daling van 20 procent. Het betreft werkzoekenden die hetzij werkend hetzij niet-actief zijn geworden. Er zijn 456 personen werkzoekend.

Het werkloosheidspercentage is het aandeel werkzoekenden in de beroepsbevolking. Het werkloosheidspercentage bedraagt in oktober 2004 8,9 procent en is hiermee bijna 3

procentpunten lager dan oktober 2002. Deze daling is het effect van een daling van het aantal werkzoekenden en een stijging van het aantal werkenden.

Het aantal werkzoekende mannen is tussen oktober 2002 en oktober 2004 met ruim 80 personen afgenomen, een daling van bijna 30 procent. Een deel is werkend geworden en een ander deel niet actief. Het aantal werkzoekende mannen bedraagt thans ruim 200 personen.

Het werkloosheidspercentage van de mannen daalde met 3 procentpunten naar 8,4 procent. Deze daling is het gevolg van een daling van het aantal werkzoekenden.

Het aantal werkzoekende vrouwen is in oktober 2004 met 10 procent gedaald. Deze zijn allen werkend geworden. Er zijn thans ruim 250 vrouwen werkzoekend.

Het werkloosheidspercentage van de vrouwen daalde van 11,6 procent in 2002 naar 9,6 procent in 2004. Een daling van 2 procent punten. Zowel de daling van het aantal werkzoekenden als de stijging van het aantal werkenden zijn hiervan de oorzaak.

Het aantal werkzoekende jongeren is met bijna een kwart gedaald. Een deel heeft werk gevonden maar een groter deel is niet actief geworden. In oktober 2004 bedraagt het aantal werkzoekende jongeren 127.

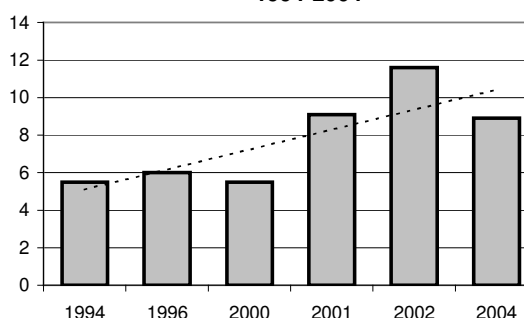
Het aantal werkzoekenden in de leeftijdsgroep 25-44 jaar is met 70 personen gedaald, een daling van bijna 30 procent. Uit tabel 2 blijkt dat ook het aantal economisch niet actieven is gedaald. De daling van het aantal werkzoekenden betreft derhalve alleen personen die werk hebben gevonden. Het aantal werkzoekenden in deze leeftijdsgroep bedraagt 189 personen en het werkloosheidspercentage is gedaald naar 7,0 procent, bijna 3 procent punten lager dan in oktober 2002.

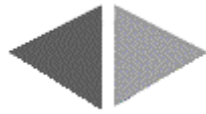
Grafiek 2 toont aan dat het werkloosheidspercentage in Bonaire in de laatste 10 jaar vrijwel voortdurend is gestegen. In 2002 werd het hoogste percentage bereikt. Met het laatste resultaat is aan deze stijgende lijn een einde gekomen.

Jeugdwerkloosheid

Het jeugdwerkloosheidspercentage is in oktober 2004 6 procentpunten lager dan in oktober 2002, en bedraagt thans 25,2 procent. Het jeugdwerkloosheidspercentage kan als een ratio van het totaal werkloosheidspercentage worden uitgedrukt. Voor Bonaire bedraagt deze ratio 2,8. Internationaal geldt de norm dat deze ratio niet hoger dan 2 mag zijn.

Grafiek 2. Werkloosheidspercentages Bonaire, 1994-2004

HIGHLIGHTS:

**IN THE NETHERLANDS ANTILLES,
WOMEN MARRY YOUNGER THAN
MEN, BUT AT HIGHER AGES MORE
WOMEN ARE LEFT UNMARRIED.**

**AT AGE 60 ONLY 4% OF THE MEN
WERE WIDOWER, WHILE 14% OF
THE WOMEN WERE WIDOW.**

**BETWEEN CENSUS 1992 AND
CENSUS 2001, THE PERCENTAGE
NEVER MARRIED INCREASED FOR
THE AGES 15 TO 64.**

**IN THE AGE GROUP 30 TO 59
YEARS OLD, 40% DID NOT HAVE A
PARTNER (29%) OR WERE NOT
LIVING WITH THEIR PARTNER
(11%).**

**IN SINT MAARTEN THE SHARE OF
THE NEVER MARRIED WAS
HIGHEST, IN SABA THE LOWEST.**

**COHABITATION WAS RELATIVELY
HIGH IN SINT MAARTEN AND
BONAIRE: RESP. 31% AND 28%
OF PERSONS LIVING TOGETHER
WERE NOT MARRIED**

Census 2001: Civil Status and Cohabitation

Taeke Anton Gjaltema

Introduction

The last census distinguished between four categories of civil status: single/never married, married, widow(er), and divorced. In another question respondents were asked whether or not they were living permanently together with a partner. This article describes the main results on these questions for the Netherlands Antilles and compares its constituent islands.

Civil Status

Figure 1 shows the population by their civil status and age for the Netherlands Antilles in Census 2001. It should be noted that it refers to the status at the time of the census. A divorcée or widow can remarry. The percentage that have experienced a divorce or that lost its partner can therefore be higher than the percentage of such a status.

Around age 50, the percentage of divorced persons was highest (around 14%). At higher ages a smaller part was divorced. It could be that these generations were less prone to divorce or had more time to remarry, but it is also known that divorced people have lower life expectancies.

Besides by divorce, the married status can change because the partner dies. In the age group 60-64, ten percent had suffered the loss of the partner (and had not re-married).

By age 80 the percentage has risen to 50 percent. Because women live longer than men, developments are not the same for both sexes. Only four percent of the males were widower at age 60, while for women it was over three times as high (14%). In Census 2001, the percentage of widowers and widows at age 80 was 36 and 60

respectively.

Women marry younger than men but at higher ages more women stay unmarried (refer to Figure 2). At age 25, 87 percent of the males and 74 percent of the females were still single. By around age 35 males have caught up; half of the males and females of the Netherlands Antilles was or had been married.

Changes between Census 1992 and Census 2001

Figure 3 shows for each five-year age group the percentage point change in the civil status between Census 1992 and Census 2001 for the Netherlands Antilles as a whole. Negative values mean a decline and positive an increase in the share. Relatively less people were married before age 60 in Census 2001. Subsequently the share of never married increased. Beyond age 45 the number of divorced seems to have increased from 1992 to 2001, the share of divorced persons rose slightly.

Comparison of the islands of the Netherlands Antilles

The percentages of the population in the various categories on the constituent islands of the Netherlands Antilles vary somewhat (see Table 1). Comparing the total number of persons by civil status in time or between the islands might tell more about the age structure than about differences in behavior and is therefore not very useful. By applying the shares for each age group to a standard population they become comparable. The second panel of Table 1 shows the shares standardized against the population for the Netherlands Antilles as a whole. Shares are expressed as percentage of the population of 15 and older (youngest age at which marriage is possible). In Sint Maarten the (standardized) percentage of the never married population was higher

Figure 1. Population by Civil Status and age group, Netherlands Antilles, Census 2001

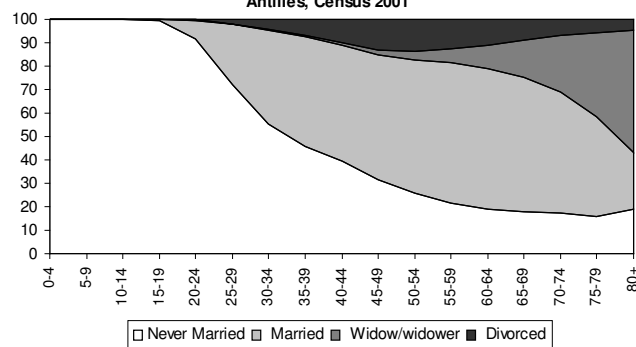

Figure 2. Never married population by sex and age (%), Netherlands Antilles, Census 2001

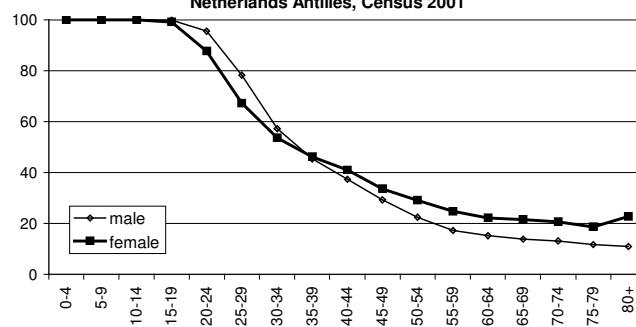
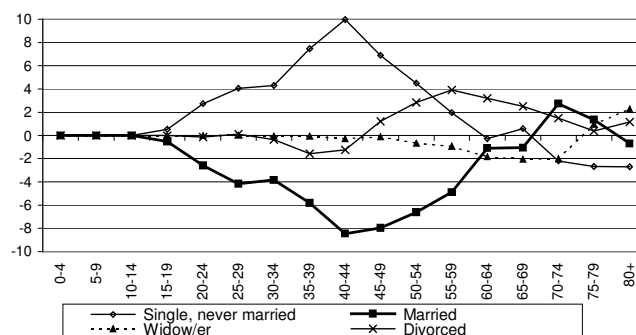

Figure 3. Percentage point share of Civil Status, Netherlands Antilles Census 1992 and 2001

than on the other islands.

Table 1. Population over 15 years of age by Civil Status (%), Census 2001								
	Observed				Standardized ¹			
	Never married	Married	Widow(er)	Divorced	Never married	Married	Widow(er)	Divorced
Neth. Antilles	47	41	5	7	47	41	5	7
Bonaire	43	45	5	7	43	44	6	7
Curaçao	46	41	6	8	47	40	5	8
St Maarten	52	39	2	6	48	40	5	7
St. Eustatius	42	46	5	7	42	45	5	7
Saba	41	45	6	7	41	46	6	8

¹ standardized for the population structure of the Netherlands Antilles

Cohabitation with partner

The civil status does not tell us whether a person is actually having a partner or not and neither if they are sharing a household. Partners can further live together with or without being married.

Figure 4. Persons living permanently together with a partner or not, Netherlands Antilles, Census 2001

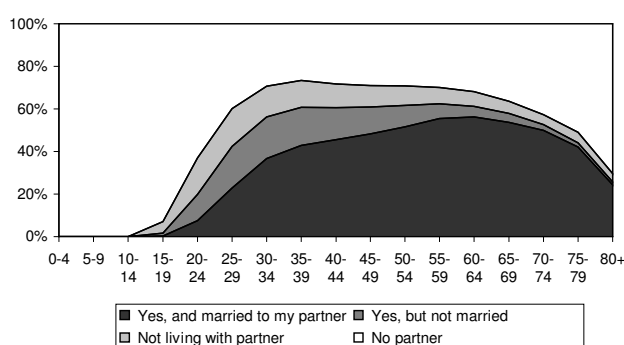

Figure 4 shows the replies to the question if the respondent was living permanently together with a partner. A large part of the population of the Netherlands Antilles, 40 percent (see Table 2), does not have a partner. Another eleven percent has a partner, but is not living together. Up to about age 40 the share without a partner is declining, after which because of separation and death, it starts to increase again. The share of persons without a partner was with 27 percent the lowest within the age group 35-39.

Among persons in their fifties, the part not living without or not living with a partner was lowest but still 38 percent. In the age group 30 to 59 years old, this percentage was 40 (29 without a partner, 11 not living with partner).

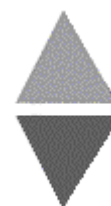
Like with civil status, comparing the islands is only useful against a standard population. On all islands, the group of persons above age 14 who declared that they did not have a partner (refer to Table 2) was large, in Curaçao and Sint Maarten even the largest group. The highest (standardized) share was measured in Curaçao (42%). Living together without being married (cohabitation) was most common in Bonaire (16%) and Sint Maarten (15%). On these two islands respectively 31 and 28 percent of those living together were not married.

Table 2. Persons of 15 years and older living permanently together with a partner or not (%), Census 2001, (standardized figures)¹						
	Neth. Antilles	Bonaire	Curaçao	Sint Maarten	Sint Eustatius	Saba
Yes, and married to my partner	38	41	37	35	41	42
Yes, but not married	12	16	10	15	8	10
Not living with my partner	11	7	11	12	16	9
No partner	40	36	42	38	35	39
% Living unmarried with partner	28	28	21	31	17	20

¹ standardized for the population structure of the Netherlands Antilles

Partners: differences in age and origin

Taeke Anton Gjaltema

Introduction

This article describes the age difference between partners and the country of origin of the partners. Two sources are available for this purpose: the Census 2001 and Register data.

From Census 2001 the age difference between the head of a household and his or her partner can be calculated. Couples in a household other than the head and partner, for example the son and his wife, cannot be distinguished uniquely. There were 1209 such couples against 30348 heads living with a partner. In this article the figures calculated from Census data, therefore, refer to age differences and origin of the household heads and their partners. Both married as well as unmarried couples are considered.

Census data measure the situation between partners at the time of the Census. This is a mixture of various marriage and 'cohabitation' cohorts of which the actual event of getting married or starting to live together took place across a large period of time. The register of marriages can provide information on more recent developments in the age difference and country of origin of the partners. The wedding could have been performed in the Netherlands Antilles or outside. All marriages of which at least one of the partners was a registered inhabitant of the Netherlands Antilles were considered.

Age differences

At the time of Census 2001, the males were on average about three years and four months (40 months) older than their female partner.

HIGHLIGHTS:

IN CENSUS 2001, MALES WERE ON AVERAGE 3 YEARS AND 4 MONTHS OLDER THAN THEIR FEMALE PARTNERS.

IN MARRIAGES CONTRACTED FROM 1999 TO 2003, THE DIFFERENCE WAS EVEN LARGER (43 MONTHS)

THE PERCENTAGE OF MALES THAT WERE TEN OR MORE YEARS OLDER THAN THEIR FEMALE PARTNER RANGED FROM 11 PERCENT IN CURAÇAO TO 14 PERCENT IN SINT MAARTEN

ONLY 21% OF THE MEN AND 25% OF THE FEMALES BORN IN SINT MAARTEN ARE LIVING WITH A PARTNER THAT WAS ALSO BORN IN SINT MAARTEN. FOR CURAÇAO BORN THESE FIGURES WERE 76 AND 86% RESPECTIVELY.

THE MAJORITY OF WOMEN FROM THE DOMINICAN REPUBLIC, COLOMBIA AND VENEZUELA LIVED WITH A PERSON BORN IN THE NETHERLANDS ANTILLES.

HAITIANS, PORTUGUESE, INDIANS AND CHINESE MARRIED PREDOMINANTLY AMONG THEMSELVES.

AGE DIFFERENCES OF THOSE ORIGINATING FROM THE DOMINICAN REPUBLIC, HAITI, COLOMBIA, JAMAICA AND SURINAM WERE MUCH LARGER IF THEY HAD A PARTNER FROM THE NETHERLANDS ANTILLES (THAN IF THEIR PARTNER ORIGINATED FROM THE SAME COUNTRY).

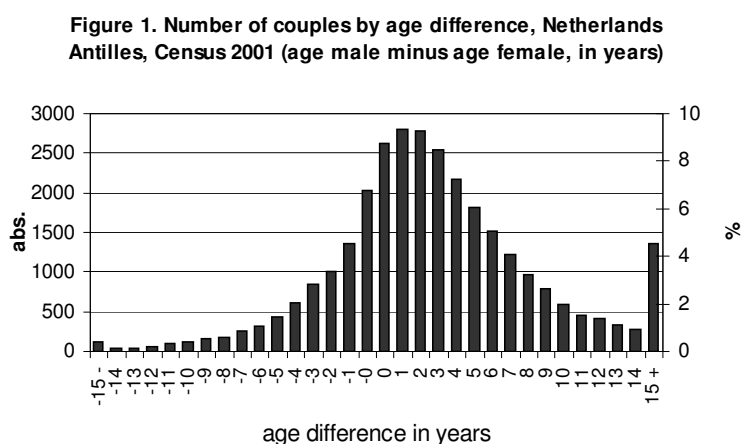
FOREIGN-BORN FEMALES THAT MARRIED SOMEBODY FROM THE NETHERLANDS ANTILLES HAVE ON AVERAGE HIGHER AGE DIFFERENCE, MALE FOREIGN BORN A SMALLER (OR REVERSED) AGE DIFFERENCE.

Between the islands there were no real differences (see Table 1). Only the mean age difference of Saba seems somewhat higher.

Table 1. Age difference between the partners, Census 2001 (in months)						
	All		Married		Unmarried	
	Mean	Median	Mean	Median	Mean	Median
Neth. Antilles	40	32	40	32	41	33
Bonaire	39	33	43	34	30	30
Curaçao	40	32	39	31	43	34
Sint Maarten	41	35	42	36	40	33
Sint Eustatius	40	33	43	35	27	28
Saba	45	32	48	34	-	-

The mean difference can give some distortion because couples with large age differences weight stronger. The median age difference is the number of months difference at which half the partners have less and the other half more difference. Table 1 gives these medians alongside the means for all, married, and unmarried couples. Because there are relatively many males with (much) younger wives, the median age difference is smaller, about 33 months. In Curaçao, unmarried couples had larger age differences than married ones. For the other islands it was the other way around. Figures for unmarried couples on Saba are not shown because the total number was less than 50 and results are therefore not reliable.

Figure 1 shows the number of couples in the Netherlands Antilles by age difference in years (-0 refers to 0 to -11 months, 0 refers to 0 to 11 months).

Most couples differ less than four years and around 15 percent less than one year. In general males are older, only in 25 percent of the couples the female is older than the male. The number of males that are fifteen or more years older is notable (1369, or 4.5% of all couples). The highest group in the figure is 15+, this is the sum of the

constantly declining shares of the distribution beyond age 15. The share of men living with a female partner that is ten years younger or more was 11.4 percent. It was about 14 percent in Sint Maarten, Sint Eustatius and Saba and 11 and 12 percent in respectively Curaçao and Bonaire.

Recent developments

The mean and median age difference between the brides and grooms of marriages contracted between 1999 and 2003 suggest that the age differences have increased (compare Table 2 and Table 1). The average age difference in the Netherlands Antilles of the marriage cohort 1999-2003 was 43 months and the median 35 months. The mean and median for all marriage cohorts (from about 1930 to 2000) from Census 2001 were 40 and 32 months respectively. The differences between the partners are slightly higher in Bonaire and Curaçao. Figures for Sint Eustatius and Saba are affected by a small number of observations.

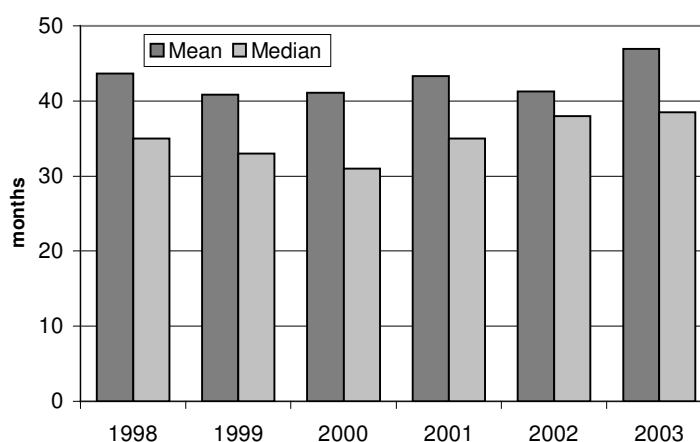
Table 2. Age difference (in months) between partners of marriages from 1999 to 2003						
	Netherlands Antilles	Bonaire	Curaçao	Sint Maarten	Sint Eustatius	Saba
Mean	43	44	44	39	23	27
Median	35	35	35	33	36	13
Number of Marriages	4,082	276	2,936	790	35	45

Figure 2 shows the developments of marriages conducted in the Netherlands Antilles from 1998 to 2003. There was no significant trend in the mean age, although the median age difference appears to increase from 2000 onward.

Origin of partners

From the census, origin of the partners can be measured in place of birth and in nationality. Table 3 shows for both sexes of Antillean born persons the place of birth and the origin of their partner. In Curaçao, a large majority of partners lived together with a partner born on the same island. In Bonaire just over half did, on the other islands the country of birth of the partner is much more varied. Females tend to live more

Figure 2: Mean and Median age difference between bride and groom in the Netherlands Antilles by year of marriage (in months)

with a partner born on the same island; males more often to women from outside the Netherlands Antilles (and therefore more women are lone head). Within the Netherlands Antilles, Curaçao, with the largest population, is on all islands the largest source for partners.

Table 3. Place of birth of Antillean borns by place of birth of their partners by sex (%), Census 2001										
birth place male	n	birth place partner (female)								
		Bonaire	Curaçao	St Maarten	St Eustatius	Saba	Aruba	Neth.	Other	
Bonaire	1,546	51	30	1	0	0	4	2	12	
Curaçao	17,748	3	76	1	0	0	3	2	15	
St Maarten	745	1	14	21	2	1	9	2	50	
St Eustatius	235	0	14	7	30	0	4	4	39	
Saba	192	0	17	5	1	27	7	1	41	
birth place female	n	birth place partner (male)								
		Bonaire	Curaçao	St Maarten	St Eustatius	Saba	Aruba	Neth.	Other	
Bonaire	1,512	52	37	0	0	0	3	2	5	
Curaçao	15,555	3	86	1	0	0	2	3	5	
St Maarten	615	2	15	25	3	2	9	2	41	
St Eustatius	185	2	24	8	38	1	6	3	18	
Saba	141	3	22	6	1	37	10	3	19	

Table 4 shows for Antillean born males and females the country of birth and the origin of their partners. Between the countries of birth and the sexes, there are some differences. Those born in

Aruba were least likely to be living together with a partner that was also born in Aruba. Other countries with low shares of same country of birth are Saint Kitts & Nevis, and Venezuela (and the category 'other'). On the other hand, males and females born in Haiti, China, the Netherlands Antilles and India were most likely to choose a partner with the same country of birth were measured for. The same counted for males from Jamaica and the Dominican Republic.

Only few persons born in China, India, Haiti and Guyana were living together with a partner born in the Netherlands Antilles. Of both sexes combined, the country of birth of persons that tended to live together with Antilleans were Aruba, Venezuela, Colombia and the Dominican Republic. Interesting to note is that for the Dominican Republic and Colombia, mainly women caused this; males born in these countries predominantly lived together with women of the same origin. From these two countries and Jamaica, there were about twice the number of females than males that were cohabitating in the Netherlands Antilles.

Table 4. Males and females by own place of birth and place of birth of their partner, shares and totals, Netherlands Antilles, Census 2001								
	males by origin of female partner				females by origin of male partner			
	same	Neth. Antilles	other	Total (abs.)	same	Neth. Antilles	other	Total (abs.)
Neth. Antilles	78	0	22	20,468	88	0	12	18,009
Netherlands	56	25	19	1,976	62	27	11	1,785
Dominican Rep.	77	14	9	1,145	34	54	12	2,606
Aruba	16	47	37	791	14	67	18	894
Haiti	87	3	10	760	86	10	4	773
Surinam	55	27	18	622	54	32	15	639
Colombia	70	18	12	299	25	54	21	844
Dominica	53	16	31	423	49	25	26	456
Jamaica	77	9	14	274	37	32	31	566
Portugal	62	24	14	394	74	21	5	331
St Kitts & Nevis	30	23	47	326	27	38	35	365
Venezuela	36	37	27	253	24	51	24	372
Guyana	71	7	22	298	65	13	22	324
India	74	6	20	309	85	3	12	270
United States	63	14	23	186	47	25	28	251
China	87	2	11	179	84	4	12	185
other	27	24	49	1,642	26	31	43	1,675

Segregation by nationality gives similar results as with country of birth. However, because one or more of the partners can have obtained the Dutch nationality (for example after marriage), or because they could have been born in another country than their nationality, there are some differences .

Nearly all women with a Dutch nationality are living together with a man who also has this nationality. Nationals of Venezuela had much more often a partner of the same nationality than persons born in Venezuela. For Guyana and especially India, it was the reverse.

Table 5. Males and females by own nationality and nationality of their partner, shares and totals, Netherlands Antilles, Census 2001

Nationality	Males by nationality of female partner				Females by nationality of male partner			
	Nationality of female partner				Nationality of male partner			
	same	Dutch	other	total (abs)	same	Dutch	other	total (abs)
Dutch	91	91	9	25,515	96	96	4	23,976
Dominican Rep.	77	17	5	801	37	56	7	1,678
Haitian	87	4	9	673	84	14	2	696
Colombian	76	16	8	204	28	66	6	552
Jamaican	79	13	8	251	40	37	23	494
inh. Of Dominica	54	25	22	291	55	28	17	285
Venezuelan	76	10	14	237	70	19	12	258
US citizen	68	19	13	214	58	31	11	251
Guyanese	49	36	15	184	34	53	13	268
British	86	6	8	180	74	24	2	209
Indian	31	40	29	198	35	42	23	174
French	67	26	7	149	62	27	11	161
Surinamese	65	23	12	164	79	18	3	136
Portugese	39	42	19	156	46	32	22	133
other	46	25	29	807	49	31	19	753

Recent developments

The census data above, gives the totals of the whole population, whether they were married or not and regardless when they got married. The data are an aggregation of marriages and partnership that were formed from just before the census to sixty or more years ago. Data from the marriage register shows recent developments in the origin of brides and grooms.

Table 6. Males and females by own place of birth and place of birth of their partner (%), Netherlands Antilles, Marriage Register 1999-2003

Place of Birth	Males by origin of female partner				Females by origin of male partner			
	Neth.				Neth.			
	same	Antilles	other	total (abs)	same	Antilles	other	total (abs)
Neth. Antilles	72	72	28	2,734	82	72	18	2,403
Netherlands	33	36	31	324	54	34	12	199
Dominican Rep.	65	26	9	117	28	60	12	275
Colombia	59	28	12	81	16	64	20	307
Haiti	85	6	9	94	71	24	5	113
Surinam	57	33	10	84	51	30	19	94
Jamaica	26	52	22	50	13	60	28	104
Dominica	37	33	30	79	47	32	21	62
China	92	3	5	64	87	3	10	68
Venezuela	29	42	29	45	15	57	27	84
Other	24	36	40	444	27	37	37	407

Table 6 shows the origin and the origin of the partner for each sex. Results are similar to those from Census 2001. Compared to Census 2001, those born in the Netherlands Antilles married more often to a person born elsewhere (refer to Table 6 and Table 4). It seems that women from the Dominican Republic and Colombia married even relatively more to males born in the Netherlands Antilles than in the past. Again it were predominantly females from these countries

(and from Venezuela and Jamaica). Furthermore, males from these countries tended to marry more to women of the same origin. On the other hand, there were much more men than women that were born in the Netherlands and that got married between 1999 and 2003 (324 versus 199). Chinese and Colombian males and females are the groups that are relatively recent participants on the matrimonial market. Portugal and Aruba are not common countries of brides and grooms anymore. In the period 1999 to 2003, there was not even a single person born in Aruba that got married in the Netherlands Antilles.

Results from the marriage register on nationality are not shown because of the large number of missing nationalities.

Origin and age difference

Besides analyzing age difference of partners and differences in origin of partners, we can also combine the two. Table 7 shows the mean and median age difference between the partners by country of birth of males and females. Furthermore, the percentage share of the couples in which the female is older than the male is given (and the total number of cases). If only people would be living together that were both born in the same country, the figures for males and females would be the same. However, many live together with another partner than from country of origin (see Table 4) and therefore figures for males and females differ.

Table 7. Age difference (months) and % of couples with older female by birth place of male and female								
Place of Birth	Birth place of male				Birth place of female			
	Mean months	Median months	Females older %	total abs.	Mean months	Median months	Females older %	Total abs.
Neth. Antilles	39	33	25	20,467	36	32	24	18,008
Netherlands	38	27	25	1,976	33	26	23	1,785
Dominican Rep.	35	32	34	1,145	59	49	29	2,605
Aruba	42	36	27	791	27	22	33	893
Haiti	41	42	29	760	53	48	26	773
Surinam	49	37	19	622	41	33	23	639
Colombia	42	37	28	299	63	53	26	844
Dominica	27	29	32	423	39	33	28	456
Jamaica	19	22	37	273	51	37	30	566
Portugal	58	52	19	394	47	45	22	331
St Kitts & Nevis	51	44	27	326	33	31	33	365
Venezuela	31	28	31	253	50	41	24	372
Guyana	42	40	21	298	46	42	20	324
India	55	56	9	309	56	56	7	270
United States	48	27	24	186	32	20	32	251
China	56	45	11	179	58	40	12	185
other	51	41	24	1,642	41	34	28	1,676

The highest age differences were measured for woman born in Colombian and the Dominican Republic: they were on average more than five years (63 and 59 months respectively) younger than their partner. In both cases, about a quarter of theses women were ten or more years younger than their partner.

The age difference for couples in which the male was born in Colombia or the Dominican Republic were not higher than average. This suggests that the age difference of Colombian and Dominican (Republic) woman is high when they marry a partner other than of their own country of birth. A break-down by birth country of their partner proofs this: if their partner was of the

same country of birth the mean age difference was between 38 and 39 months, on the other hand, if their partner was born elsewhere (most in the Netherlands Antilles) the difference increases to 70 months.

The same pattern was found for woman from Venezuela, Haiti and Jamaica. Women born in the other countries in Table 6 did not show this pattern. As there is a strong relation with country of birth and nationality and subsequently residence permits, it seems that obtaining the right to live in the Netherlands Antilles makes larger age difference less of a problem to women from these countries.

Age differences between foreign-born males and their partners did in general not differ whether their partner was born in their own country or in the Netherlands Antilles. Only males from Haiti, Dominican Republic and Jamaica had on average less age difference if their partner was from the Netherlands Antilles then if she was from their own country (in contrary to foreign born females and males from the Netherlands Antilles).

Others with relatively high age differences were partnerships with a woman from China or India (and with a male from Portugal). The far majority of them married somebody with the same country of birth. In couples with a male or a female from these two countries, only in between 7 and 12 percent of the cases the female was older than the male. The variance was also smallest among persons born in India and China (together with those born in the Netherlands). As described before, in a quarter of all couples the female was older.

Remarkable is that relatively high shares of older females were found among men and women born in the Dominican Republic and Jamaica (and Saint Kitts and Nevis and Aruba), while at the same time the mean age difference is relatively large for these countries. Together with Colombia, these countries of birth had the highest variance in age difference.

Table 8. Age difference (months) and % of couples with older female by nationality of male and female

Nationality	Nationality of male				Nationality of female			
	Mean months	Median months	Females older %	Total abs.	Mean months	Median months	Females older %	Total abs.
Dutch	41	33	25	25628	37	32	25	24065
Dominican Rep.	30	31	30	806	57	47	36	1685
Haitian	39	39	26	677	51	45	30	698
Colombian	33	28	25	204	66	56	30	556
Jamaican	18	20	30	253	52	38	37	499
inh. Of Dominica	23	26	27	295	39	33	35	287
Venezuelan	38	28	24	184	60	48	32	268
US citizen	44	26	32	222	30	18	25	256
Guyanese	39	38	20	240	46	43	20	261
British	47	34	32	198	47	34	29	198
Indian	48	44	6	183	57	55	8	210
French	54	31	27	157	54	31	33	157
Surinamese	37	28	19	151	50	33	21	161
Portugese	54	48	20	167	53	48	22	137
other	43	36	24	892	48	39	25	949

A breakdown by nationality gives in general similar results (see Table 8). The age difference between female Venezuelan and Colombian nationals now seems even larger than women born in these counties. Again, age differences between nationals from the Dominican Republic, Haiti,

Colombia, Jamaica, and Surinam were much larger (about double) if they had a partner with the Dutch nationality than if they had a partner with the same nationality as their own (72 to 90 months and 27 to 43 months respectively).

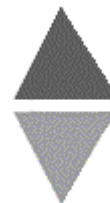
Recent developments

Of marriages contracted in the five-year period 1999 and 2003, similar patterns occur as from the census data. Women born in the Dominican Republic and Colombia were respectively five years and nine months and six and a half year younger than the men they wedded. Least differences were there between females born in the Netherlands Antilles and the Netherlands (around three years). In contrary, males born in the Dominican Republic and Colombia did have lower age differences with their brides than those born in the Netherlands Antilles and the Netherlands. Jamaican men that married in the Netherlands Antilles, on average married a women that was younger then them. Men from Colombia, Venezuela, the Dominican Republic and Haiti that married women born in the Netherlands Antilles were also on average younger. From these recent data it seems therefore as well that marrying somebody from the Netherlands Antilles means that a higher age difference for female and a smaller or even reversed age difference for males, becomes less problematic.

Table 9. Age difference (in months) between males and females by country of birth, Netherlands Antilles, Marriage Register 1999-2003						
Country of Birth	Place of birth male			Place of birth female		
	mean	median	total abs.	mean	median	total abs.
Neth. Antilles	46	36	2,731	35	29	2,398
Netherlands	50	34	322	38	28	199
Dominican Rep.	18	20	117	69	56	275
Colombia	38	28	78	78	62	306
Haiti	38	27	89	53	44	110
Surinam	29	28	84	42	40	92
Jamaica	-20	-2	48	40	35	102
Dominica	41	46	79	50	38	62
China	48	39	64	51	42	68
Venezuela	-1	15	44	44	38	83
Guyana	38	37	36	52	56	45

Analyse prijsontwikkelingen 2004

Chequita Goedhoop

Inflatie Curaçao 2004: 1,4 procent

Voor het jaar 2004 komt de stijging van het consumenten prijsindexcijfer van Curaçao uit op 1,4 procent. De inflatie komt daarmee in 2004 lager uit dan in het voorgaand jaar, toen de mutatie 2,1 procent bedroeg.

Ontwikkelingen per sector

Van de negen sectoren waaruit de prijsindex wordt opgebouwd toonden zeven sectoren in het jaar 2004 prijsstijgingen, waarbij de grootste prijsstijgingen aan de sectoren 'voeding', 'wonen' en 'gezondheidszorg' kunnen worden toegeschreven. Voor twee sectoren werden prijsdalingen geregistreerd, te weten 'dranken en rookwaren' en 'kleding en schoeisel'.

Hieronder wordt nader ingegaan op de prijsontwikkelingen in de sectoren.

Voeding

De prijzen in de sector 'voeding' stegen gemiddeld met 4,7 procent. Aardappelen, groenten en fruit (9,4%), suiker en chocolade (7,3%) en vlees en vis (7,0%) namen binnen deze sector het meeste in prijs toe, terwijl spijsvetten in prijs daalden.

Wonen

In de sector 'wonen' was er in 2004 sprake van een gemiddelde toename van het prijsindexcijfer van 1,5 procent. In de loop van 2004 werden vooral woning- en tuinonderhoud duurder.

Gezondheidszorg

De gemiddelde stijging van 1,1 procent voor deze sector is mede het gevolg van prijsstijgingen van diverse geneesmiddelen, orthopedische artikelen en tandartstarieven.

Dranken en rookwaren

In deze sector zijn de prijzen van drank afgenomen en die van rookwaren in prijs toegenomen. Per saldo

IN DIT ARTIKEL WORDEN DE
CONSUMENTEN
PRIJSINDEXCIJFERS VAN HET JAAR
2004 VOOR DE EILANDEN
CURAÇAO, BONAIRE EN
ST.MAARTEN GEPRESENTEERD.

DE CONSUMENTEN
PRIJSINDEXCIJFERS ZIJN VOOR
ALLE DRIE EILANDEN GESTEGEN,
RESPECTIEVELIJK VOOR CURAÇAO
MET 1,4 PROCENT, BONAIRE MET
1,8 PROCENT EN ST.MAARTEN
MET 2,1 PROCENT.

DIT GEMIDDELDE, GEMETEN OVER
DE TWAALF MAANDEN VAN HET
JAAR, WORDT DOOR HET CBS ALS
EEN GOEDE INDICATOR VAN DE
INFLATIE BESCHOUWD.

AANSLUITEND OP DE
EILANDELIJKE ONTWIKKELINGEN
WORDT IN EEN APART ARTIKEL
NADER INGEGAAN OP DE
CONSTRUCTIE VAN EEN
SAMENGESTELD PRIJSINDEXCIJFER
VOOR DE NEDERLANDSE
ANTILLEN, EN WORDEN DE
ONTWIKKELINGEN HIERIN
BESCHREVEN.

resulteerde een daling van de index met 0,6 procent. Ook in 2003 was er voor deze sector sprake van een prijsdaling.

Kleding en schoeisel

De prijzen in de sector 'kleding en schoeisel' daalden in 2004 met 0,2 procent. In 2003 werd een stijging van 0,3 procent geregistreerd in deze sector.

Overige sectoren

Geringe prijsontwikkelingen deden zich in 2004 voor in de sectoren 'overig' (0,6%), 'woninginrichting en huisraad' (0,5%), 'vervoer en communicatie' (0,4%) en 'recreatie en ontwikkeling' (0,2%).

Inflatie Bonaire 2004: 1,8 procent.

Gemiddeld zijn de prijzen in Bonaire in 2004 met 1,8 procent gestegen. In 2003 was het percentage 0,8 en in 2002 was er nog sprake van een deflatie (-0,3%).

Ontwikkelingen per sector

Van de negen sectoren waaruit de prijsindex wordt opgebouwd traden in alle negen sectoren in 2004 prijsstijgingen op, waarbij de grootste prijsstijgingen zich hebben voorgedaan in de sectoren 'voeding', 'wonen' en 'dranken en rookwaren'.

Hieronder wordt nader ingegaan op de prijsontwikkelingen in de sectoren.

Voeding

In de sector 'voeding' werden slechts twee prijsdalingen geregistreerd t.w. voor suiker en chocolade (10,4%) en zuivelproducten (0,9%). De grootste prijsstijgingen deden zich voor in de groepen vlees en vis (14,7%), spijsvetten (10,3%) en aardappelen, groenten en fruit (7,4%).

Wonen

In de sector 'wonen' stegen de prijzen gemiddeld met 1,8 procent, vooral door de gestegen prijzen in de groepen tuin- en woningonderhoud. Een lichte prijsstijging deed zich voor in de groep energieverbruik (0,3%) ten gevolge van de prijsstijging van gascilinders in de maand april.

Dranken en rookwaren

De prijzen in de sector 'dranken en rookwaren' stegen in 2004 gemiddeld met 1,3 procent. Zowel de prijzen van dranken als van rookwaren namen toe.

Een gelijke prijstoename van 1,2 procent werd geregistreerd voor de sectoren 'gezondheidszorg' en 'overig'.

Vervoer en communicatie

Het indexcijfer in de sector 'vervoer en communicatie' steeg gemiddeld met 1,1 procent. Hoge prijsstijgingen werden genoteerd in de groep onkosten t.b.v. vervoersmiddelen (4,5%). Het ging hier om de verhoogde benzineprijs in de maand april.

Overige sectoren

Geringere prijsstijgingen deden zich in 2004 voor in de sectoren 'woninginrichting en huisraad', 'kleding en schoeisel' en 'recreatie en ontwikkeling' met respectievelijk 0,6, 0,2 en 0,1 procent.

Inflatie St.Maarten 2004: 2,1 procent.

Gemiddeld stegen de prijzen in St.Maarten in 2004 met 2,1 procent. De inflatie kwam daarmee in 2004 hoger uit dan in 2003, toen een percentage van 1,6 werd bereikt.

Ontwikkelingen per sector:

Van de negen sectoren waaruit de prijsindex wordt opgebouwd toonden acht sectoren in het jaar 2004 prijsstijgingen, waarbij de grootste prijsstijgingen aan de sectoren 'wonen' en 'vervoer en communicatie' kunnen worden toegeschreven. Eén sector registreerde een prijsdaling, te weten de sector 'gezondheidszorg'.

Hieronder wordt nader ingegaan op de prijsontwikkelingen in de sectoren.

Wonen

De prijzen in de sector 'wonen' namen gemiddeld met 3,7 procent toe.

Gestegen elektriciteitsstarieven, m.n. verhoging van de brandstof toeslag en prijsverhoging van de gascilinders zijn de voornaamste oorzaken van de prijsstijgingen van de groep energieverbruik (11,2%).

Vervoer en communicatie

De prijzen in de sector 'vervoer en communicatie' stegen in 2004 gemiddeld met 3,2 procent.

De verkoopprijs van benzine steeg in 2004, hetgeen grotendeels de gestegen onkosten t.b.v. vervoersmiddelen (5,1%) verklaart. Een evenredige prijsstijging van 5,1 procent deed zich ook voor in de groep vervoersmiddelen (autoprijzen).

Dranken en rookwaren

De index voor de sector 'dranken en rookwaren' steeg in 2004 met 1,0 procent. De prijzen van dranken (0,7 %) en rookwaren (4,0%) namen toe.

Gezondheidszorg

De prijsindex voor de sector 'gezondheidszorg' daalde met 1,0 procent. Enkele geneesmiddelen werden goedkoper.

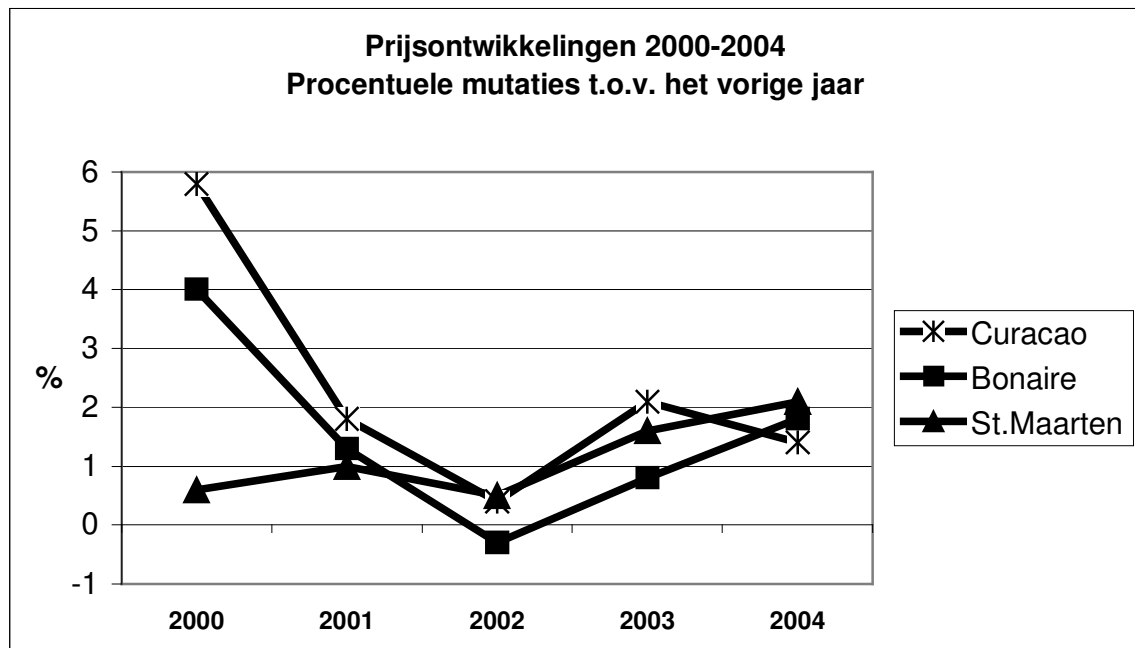
Overige sectoren

Geringere prijsstijgingen deden zich voor in de sectoren 'woninginrichting en huisraad' (0,7%), 'overig' (0,6%), 'recreatie en ontwikkeling' (0,2%) en 'kleding en schoeisel' (0,1%).

Een vergelijking tussen de drie eilanden

De grafiek hieronder geeft aan dat de inflatie in Curaçao en Bonaire tot en met 2003 hetzelfde verloop hadden, zij het voor Curaçao op een hoger niveau. In 2004 bleef de inflatie in Curaçao achter bij die in Bonaire. Het hoogste percentage bereikten beiden in 2000 (Curaçao 5,8%; Bonaire 4,0%) en het laagste percentage in het jaar 2002 (Curaçao 0,4%; Bonaire -0,3%).

Vooraf in de jaren 2000 en 2001 bleef de inflatie in St. Maarten achter bij die van de twee andere eilanden. In de jaren daarna steeg de inflatie daar eerst boven het niveau van Bonaire uit, en in 2004 ook boven het niveau in Curaçao.

Samenvattend

In 2004 nam de inflatie in Bonaire en St. Maarten toe, en nam die in Curaçao af.

Voor St. Maarten is de toename mede het gevolg van de prijsstijgingen in de sectoren 'wonen' en 'vervoer en communicatie'. Voor Bonaire waren het de sectoren 'voeding' en 'wonen' die de belangrijkste bijdragen aan de inflatie gaven. Dat was ook het geval voor Curaçao.

De prijsstijging in de sector 'wonen' had voor alle drie de eilanden een meer dan gemiddelde invloed op de hoogte van de inflatie.

In St. Maarten kan als belangrijkste oorzaak hiervan de regelmatige prijsverhoging van de brandstof toeslag alsmede de eenmalige prijsstijging van gascilinders worden aangegeven. In Curaçao betrof het de groep woning -en tuinonderhoud. In Bonaire ging het ook om de groep woning -en tuinonderhoud, alsmede om gascilinders.

Consumenten prijsindexcijfers per eiland, Procentuele mutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaand jaar.						
	Wegings- coefficient	2000	2001	2002	2003	2004
Curaçao						
Voeding	1466	6,3	3,4	3,7	2,2	4,7
Dranken en Rookwaren	233	10,2	2,3	-0,4	-0,6	-0,6
Kleding en Schoeisel	754	1,5	-1,1	-1,9	0,3	-0,2
Wonen	2647	8,4	2,9	2,1	6,0	1,5
Woninginrichting en Huisraad	879	0,6	0,8	-1,2	2,5	0,5
Gezondheidszorg	203	3,8	6,9	1,8	0,7	1,1
Vervoer en Communicatie	1991	7,8	1,1	-2,9	-1,3	0,4
Recreatie en Ontwikkeling	818	1,0	-0,5	-0,6	0,1	0,2
Overig	1009	5,0	1,2	1,2	0,7	0,6
Totaal	10000	5,8	1,8	0,4	2,1	1,4
Bonaire						
Voeding	1819	4,4	1,4	1,7	2,9	5,0
Dranken en Rookwaren	327	5,9	-1,9	-1,4	0,2	1,3
Kleding en Schoeisel	720	1,6	0,1	0,0	0,0	0,2
Wonen	2519	2,1	1,7	1,4	1,8	1,8
Woninginrichting en Huisraad	886	3,0	-1,2	-2,4	0,8	0,6
Gezondheidszorg	157	1,0	0,5	0,9	2,0	1,2
Vervoer en Communicatie	1860	8,7	3,4	-3,5	-1,3	1,1
Recreatie en Ontwikkeling	922	1,1	-0,1	0,0	0,0	0,1
Overig	790	3,0	1,0	0,4	0,1	1,2
Totaal	10000	4,0	1,3	-0,3	0,8	1,8
Sint Maarten						
Voeding	1377	-0,6	2,1	4,2	1,1	1,6
Dranken en Rookwaren	243	0,7	-0,4	2,1	0,1	1,0
Kleding en Schoeisel	689	0,0	0,1	-0,5	-0,1	0,1
Wonen	3053	4,2	1,1	0,6	3,9	3,7
Woninginrichting en Huisraad	720	0,7	1,4	0,6	0,9	0,7
Gezondheidszorg	235	0,9	0,2	-0,1	0,5	-1,0
Vervoer en Communicatie	2064	-3,8	0,5	-2,6	0,5	3,2
Recreatie en Ontwikkeling	894	0,1	1,3	1,4	0,3	0,2
Overig	725	1,3	0,7	1,9	0,8	0,6
Totaal	10000	0,6	1,0	0,5	1,6	2,1

Analyse prijsontwikkeling Nederlandse Antillen 2004

Chequita Goedhoop

Inleiding

In dit artikel worden de Consumenten Prijsindexcijfers (CPI) voor het jaar 2004 voor de Nederlandse Antillen gepresenteerd. In het verleden beschikte het CBS slechts over de jaargemiddelden, doch thans zijn de cijfers per sector en per groep beschikbaar, en wel voor de jaren 1996 tot heden. In dit artikel worden alleen de procentuele mutaties over de jaren 2000 tot en met 2004 gepresenteerd. De overige gegevens kunnen van de website van het CBS worden gedownload.

De CPI van de Nederlandse Antillen is een samengestelde index van Curaçao, Bonaire en St. Maarten. De afzonderlijke eilanden hebben in de index een weging die gebaseerd is op hun aandeel in de totale consumptie van de Nederlandse Antillen in het basisjaar.

Dit is gelijk aan 71,4 procent voor Curaçao, 25,0 procent voor St. Maarten en 3,6 procent voor Bonaire. Zoals bekend worden voor Saba en St. Eustatius geen indexcijfers berekend. Het verloop van de prijzen op deze eilanden wordt gelijk gesteld aan dat van St. Maarten. Hun weging in het totaal van de Nederlandse Antillen is impliciet aan die van St. Maarten toegevoegd.

Inflatie Nederlandse Antillen 2004: 1,6 procent.

In 2004 stegen de prijzen in de Nederlandse Antillen gemiddeld met 1,6 procent vergeleken met het jaar 2003. De inflatie komt daarmee in 2004 lager uit dan in 2003, toen een percentage van 1,9 werd bereikt.

Ontwikkelingen per sector

Van de negen sectoren waaruit de prijsindex wordt opgebouwd tonen zeven sectoren in het jaar 2004 gemiddelde prijsstijgingen, waarbij de grootste prijsstijgingen aan de sectoren 'voeding', 'wonen' en 'vervoer en communicatie' worden toegeschreven. De belangrijkste oorzaken voor de prijsstijging in de sector 'voeding' zijn de gestegen prijzen voor aardappelen, groenten en fruit (vergeleken met het jaar 2003). Twee sectoren registreren prijsdalingen, te weten de sectoren 'dranken en rookwaren' en 'kleding en schoeisel'.

Hieronder wordt nader ingegaan op de prijsontwikkelingen in de verschillende sectoren.

In de sector 'voeding' stegen de prijzen in 2004 gemiddeld met 4,1 procent vergeleken met het gemiddelde van 2003. Vooral de prijsindex voor de groep aardappelen, groenten en fruit steeg in 2004 flink (8,1%).

In de sector 'wonen' nam het prijsindexcijfer in 2004 toe met 2,0 procent.

Per saldo stegen de prijzen in alle groepen, maar vooral het meeste voor de groepen tuinonderhoud (3,5%) en energieverbruik (2,6%).

De prijsindex voor de sector ‘vervoer en communicatie’ steeg in 2004 met 1,2 procent. Onkosten t.b.v. vervoersmiddelen namen binnen deze groep het meeste toe, terwijl uitgaven voor communicatie in prijs daalden (telefoon accessoires). De toename van de onkosten t.b.v. vervoersmiddelen is te wijten aan de prijsverhogingen van benzine op alle eilanden.

In de sectoren ‘woninginrichting en huisraad’, ‘gezondheidszorg’ en ‘overig’ namen de prijsindices in 2004 elk met 0,6 procent toe.

In de sector ‘woninginrichting en huisraad’ stegen de prijzen binnen de groep huishoudelijke diensten het sterkst (4,0%). Het betreft hier de verhoging van de minimumlonen voor huishoudelijk personeel. In de sector ‘overig’ steeg de index voor de groep overige goederen en diensten gemiddeld met 1,4%.

De prijzen voor ‘recreatie en ontwikkeling’ namen in 2004 toe met 0,2 procent. Hier werden boeken duurder (1,3%), alsmede de uitgaven voor amusement en cultuur en hobby artikelen (elk met 0,6 %).

De prijzen in de sector ‘dranken en rookwaren’ daalden in 2004 met 0,2 procent. Dranken werden goedkoper terwijl rookwaren duurder werden.

Een prijsdaling van 0,1 procent werd gemeten in de sector ‘kleding en schoeisel’. Dit het saldo van prijsdalingen voor kleding en prijsstoe names voor schoeisel.

Ontwikkelingen 2000-2004

In de onderstaande tabel wordt de inflatie weergegeven, waarbij de procentuele mutaties op lange termijn tussen 2000 en 2004 zijn opgenomen.

Consumenten prijsindexcijfers Nederlandse Antillen, procentuele mutaties t.o.v. het voorgaande jaar							
Omschrijving	wegings coëfficiënt	2000	2001	2002	2003	2004	gemiddeld 2000 - 2004
Voeding	1457	4,6	3,0	3,8	1,9	4,1	3,5
Dranken en Rookwaren	239	7,7	1,5	0,0	-0,4	-0,2	1,7
Kleding en Schoeisel	737	1,2	-0,9	-1,5	0,2	-0,1	-0,2
Wonen	2744	6,8	2,3	1,6	5,3	2,0	3,6
Woninginrichting en Huisraad	840	0,9	0,9	-0,7	2,1	0,6	0,8
Gezondheidszorg	209	2,9	5,1	1,4	0,7	0,6	2,1
Vervoer en Communicatie	2005	3,9	1,0	-2,9	-1,0	1,2	0,4
Recreatie en Ontwikkeling	841	0,7	-0,1	0,0	0,1	0,2	0,2
Overig	930	4,1	1,0	1,3	0,8	0,6	1,6
Totaal	10000	4,4	1,6	0,4	1,9	1,6	2,0

Uit de tabel blijkt dat gedurende de periode van 5 jaren (2000 tot en met 2004) de sectoren ‘voeding’, ‘wonen’, ‘gezondheidszorg’ en ‘overig’ constant in prijs zijn toegenomen, afwisselend met een sterke of minder sterke groei.

De prijsindex voor de sector ‘voeding’ kende over het algemeen stijgingspercentages die boven het gemiddelde over alle sectoren uitkomt. Alleen in 2003 was dat niet het geval. De toename was toen gelijk aan die van het totaal prijsindexcijfer (1,9%). De prijsontwikkelingen in de groep

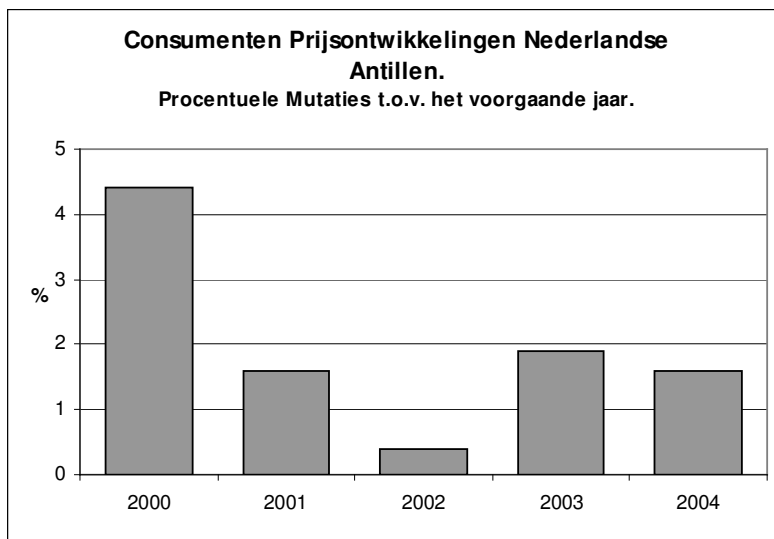
aardappelen, groenten en fruit bleken steeds verantwoordelijk te zijn geweest voor de meer dan gemiddelde stijgingen van de voedingsprijzen.

In de sector 'wonen' waren de prijsontwikkelingen zeer gevarieerd, gezien de percentages voor de individuele jaren, zoals uit de tabel blijkt, met percentages tussen ongeveer 2 en 7.

In de sector 'dranken en rookwaren' daalden de prijzen in 2003 en 2004.

Prijzdalingen kwamen ook voor bij de sector 'kleding en schoeisel' waar jaren met prijsdalingen werden afgewisseld door jaren met lichte prijstoenamen.

Voor de sector 'recreatie en ontwikkeling' gelden lichte stijgingspercentages voor alle jaren die in de tabel zijn opgenomen, behalve voor 2001, toen een lichte daling werd geregistreerd.

In de sector 'woninginrichting en huisraad' bleven de mutaties beperkt, met als hoogste toename 2,1 procent in 2003 en als laagtepunt een prijsdaling in 2002 (-0,7%).

In de sector 'vervoer en communicatie' stegen de prijzen in de periode onder beschouwing het meeste in 2000 (3,9%) en werd twee jaar later een prijsdaling geregistreerd (-2,9%).

De totaalindex steeg door deze ontwikkelingen in 2000 het meeste (4,4%, zie grafiek).

In de vier jaren daarna waren de toenames veel geringer, met een laagste mutatie in 2002, toen het percentage uitkwam op 0,4.

Gemiddeld over de gehele periode berekend stegen de prijzen jaarlijks met 2,0 procent. De gemiddelde jaarlijkse stijgingspercentages waren het hoogste voor wonen (3,6) en voeding (3,5). Dit zijn ook twee van de drie sectoren met de hoogste weging in het totaal indexcijfer, samen goed voor 42 procent van alle uitgaven van huishoudens. Doordat het gemiddelde over de vijf jaren voor de derde sector in het rijtje van drie (vervoer en communicatie) ver daaronder bleef (0,4%), kon de totaalmutatie beperkt blijven.

Samenvattend

Gezien de hoge weging van Curaçao in het totaalindexcijfer voor de Nederlandse Antillen, zijn ontwikkelingen die zich daar voordoen ook zichtbaar in de prijsindex van de Nederlandse Antillen.

De inflatie in de Nederlandse Antillen kwam in 2004 uit op 1,6 procent. De prijzen stegen in twee sectoren meer dan gemiddeld, namelijk 'voeding' met 4,1 procent en 'wonen' met 2,0 procent. De groepen binnen deze sectoren die hiervoor verantwoordelijk zijn, zijn aardappelen, groenten en fruit, tuinonderhoud en energieverbruik.

Hypertensie en Diabetes Mellitus in Curaçao

Een ruimtelijke analyse gebaseerd op de verzamelde gegevens tijdens de census uit 2001

Sean de Boer

Inleiding

Dit artikel gaat in op het voorkomen van Hypertensie en Diabetes Mellitus in Curaçao. Hypertensie en Diabetes Mellitus blijken uit het rapport van de GGD chronische ziektes te zijn die langdurig blijven bestaan of steeds terugkeren. Voorts blijkt dat chronische aandoeningen of ziektes voor een deel gerelateerd kunnen worden aan leefstijlfactoren zoals voeding, beweging, rookgewoonte, alcoholgebruik en stress. Het rapport geeft vervolgens aan dat de chronische aandoeningen het meest voorkomen onder de vrouwen en ouderen in de leeftijdscategorie 65 jaar en ouder.

De leefstijlfactoren die door de GGD worden aangevoerd als mogelijke oorzaken voor chronische aandoeningen of ziekten komen niet voor in de censusgegevens. Wel is het zo dat internationale onderzoeken hebben aangetoond dat de leefstijlgewoonten weer voor een groot deel afhankelijk zijn van de sociaal-economische achtergrond van respondenten.

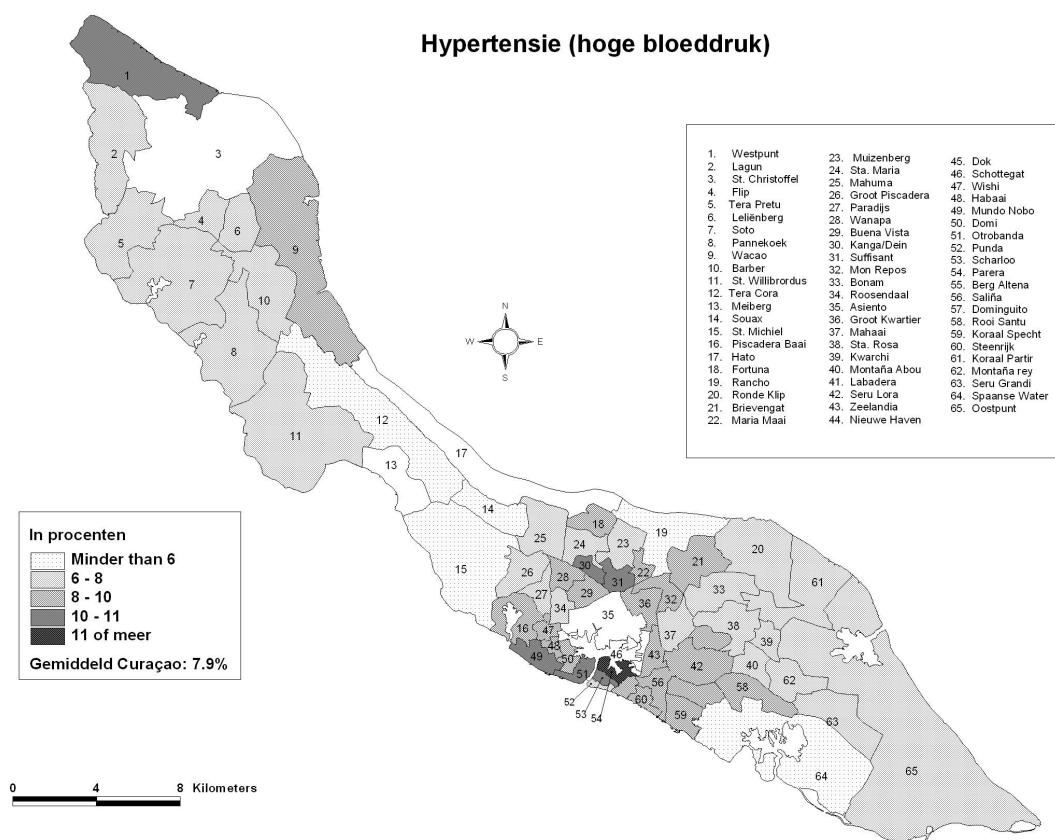
In dit artikel wordt enerzijds onderzocht of de ruimtelijke verdeling van de sociaal-economische achtergronden in relatie staan met de ruimtelijke verdeling van ofwel Hypertensie ofwel Diabetes Mellitus en anderzijds of er een (ruimtelijk) verband bestaat tussen het voorkomen van Hypertensie en het voorkomen van Diabetes Mellitus.

Allereerst wordt gekeken naar de ruimtelijke spreiding van de besproken chronische aandoeningen.

**IN DIT ARTIKEL WORDT HET
VOORKOMEN VAN HYPERTENSIE
(HOGE BLOEDDRUK) EN DIABETIS
MELLITUS (SUIKERZIEKTE) IN
CURAÇAO GEOGRAFISCH
ONDERZOCHT.**

**GETRACHT WORDT EEN VERBAND
TE LEGGEN TUSSEN HET
VOORKOMEN VAN DEZE TWEE
VAAK VOORKOMENDE CHRONISCHE
AANDOENINGEN EN SOCIAAL-
ECONOMISCHE ACHTERGRONDEN
VAN DE ZONES IN CURAÇAO.**

**TEVENS WORDT GETOETST OF
DIABETES EN HYPERTENSIE MET
ELKAAR IN RELATIE STAAN.**

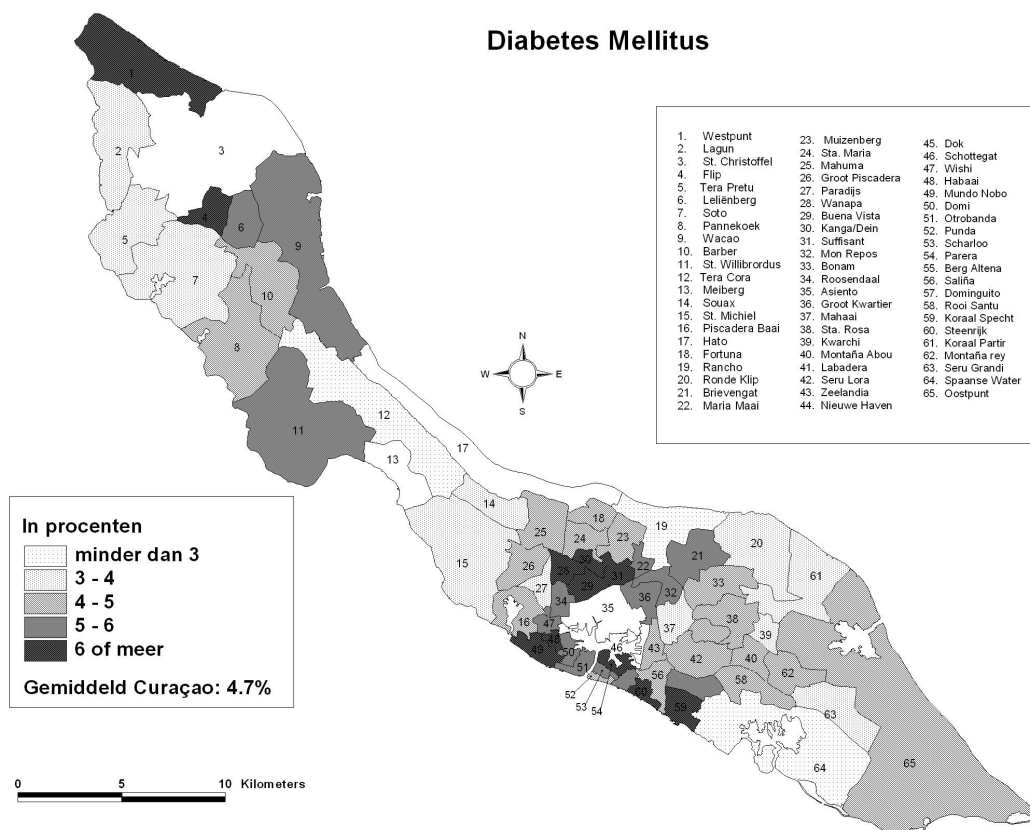
Chronische aandoeningen: Hypertensie en Diabetes mellitus

Bijna acht procent (7.9%) van de bevolking in Curaçao in het jaar 2001 leidt aan Hypertensie. Hypertensie komt in Curaçao het meest voor in 54/Parera, 53/Scharloo, 51/Otrobanda, 49/Charo, 31/Suffisant, 30/Kanga-Dein en 1/Westpunt (10% of meer) en het minst voor in 12/Tera Cora, 14/Souax, 15/St. Michiel, 19/Rancho en 64/Spaanse Water (minder dan 6%).

Bijna 5% van de bevolking in Curaçao (4.7%) leidt aan suikerziekte oftewel Diabetes Mellitus. Uit de kaart hierboven blijkt voorts dat suikerziekte het meest voorkomt in 1/Westpunt, 4/Flip, 26/Groot Piscadera, 29/Buena Vista, 31/Suffisant, 48/Habaai, 49/Charo, 54/Parera, 59/Koraal Specht en 60/Steenrijk (6% of meer). In 17/Tera Cora, 19/Rancho en 64/Spaanse water komt suikerziekte het minst voor (minder dan 3%).

Het ruimtelijk verband tussen de sociaal-economische situatie en Hypertensie

De sociaal-economische situatie per zone is een samengestelde waarde of score dat gebaseerd is op een aantal indicatoren. De census gaat uit van de volgende indicatoren; de demografische druk, de economische druk, het opleidingsniveau, het werkloosheidspercentage, het huishoudinkomen, het inkomen per werkende, de relatieve gezondheid en het aantal niet geschikte woonverblijven in een zone. Per indicator is gekeken naar percentages en de plaats die deze percentages in een categorie innemen. Vervolgens heeft elke categorie een waarde tussen 1 en 5 toegekend gekregen. De samengestelde waarde is derhalve een opsomming van de waarden per indicator per zone. De samengestelde waarden zijn uiteindelijk ook gecategoriseerd. De

uiteindelijk categorieën hebben als basis een vijfpunten schaal variërend tussen “zeer laag” tot “zeer hoog”.

De sociaal economische score per zone wordt vervolgens gezien als een dichotome variabele gemeten op nominaal niveau. Gesteld wordt dat een zone een significante sociaal-economische achterstand kent of juist niet.

Het voorkomen van personen met Hypertensie en/of Diabetes Mellitus per zone wordt ook gezien als dichotome variabelen die slechts nominaal gemeten kunnen worden. In een zone kan een chronische aandoening veel voorkomen of juist niet.

Een kruising tussen twee van de variabelen levert een 2 x 2 kruising op. Gezien het feit dat de kruising gebaseerd is op nominale variabelen en de verdeling als niet normaal wordt verondersteld, is voor deze analyse een chi-kwadraat toets het meest verantwoord.

Een chi-kwadraat toets is een niet-parametrische toets die uit gaat van maximaal 20% cellen met een waarde minder dan 5 bij een kruising van nominale variabelen. De kritieke waarde wordt gesteld op een α van 0,05 (95%) en een vrijheidsgraad van 1 (kolommen - 1) * (rijen - 1). Dit betekent dat de kritieke waarde 3,841 bedraagt. Verondersteld wordt dat de toetsen ruimtelijke indeling van de variabelen per zone (sociaal-economische score en het voorkomen van Hypertensie en de sociaal-economische score en het voorkomen van Diabetes Mellitus) statistisch onafhankelijk zijn.

Uit analyse blijkt dat de Chi-kwadraat toets voor de kruising Sociaal-economische situatie per zone en Hypertensie per zone een waarde van 2,107 oplevert. Dit betekent dat er geen relatie

aangetoond kan worden tussen de ruimtelijke verdeling van de sociaal-economische achtergronden en het ruimtelijk voorkomen van Hypertensie.

Het ruimtelijk verband tussen de sociaal-economische situatie en Diabetes Mellitus

Dezelfde analysevorm is ook toegepast op de mogelijke ruimtelijke relatie tussen de sociaal-economische situatie en het voorkomen van Diabetes Mellitus. Ook in dit geval wordt uitgegaan van twee nominaal dichotome variabelen ten behoeve van de Chi-kwadraat toets. Dit betekent dat de kritieke waarde bij een nauwkeurigheid van 95 procent 3,841 bedraagt.

Uit analyse blijkt dat de waargenomen waarde 0,139 bedraagt, waardoor geconcludeerd mag worden dat er statistisch geen ruimtelijk verband valt op te sporen tussen de sociaal-economische situatie en het voorkomen van Diabetes Mellitus.

Het ruimtelijk verband tussen Hypertensie en Diabetes Mellitus

Indien statistisch bekeken een ruimtelijk verband wordt onderzocht tussen het voorkomen van Hypertensie en het voorkomen van Diabetes Mellitus levert het onderzoek bij dezelfde analysevorm een waarde op van 35,636 op. Geconcludeerd mag daarom worden dat er een significant verband bestaat tussen de ruimtelijke spreiding van Hypertensie en Diabetes Mellitus.

Chi-kwadraat toets voor hypertensie en sociale score				Chi-kwadraat toets voor diabetes en sociale score			
Sociale score	Hypertensie		Totaal	Sociale score	Diabetes		Totaal
	minder dan gemiddeld	vaker dan gemiddeld			minder dan gemiddeld	vaker dan gemiddeld	
lager dan gemiddeld	13	13	26	lager dan gemiddeld	15	11	26
hoger dan gemiddeld	22	10	32	hoger dan gemiddeld	20	12	32
Totaal	35	23	58	Totaal	35	23	58
$\chi^2 = 2,107$; df=1				$\chi^2 = 0,139$; df=1			

Chi-kwadraat toets voor hypertensie en diabetes			
Hypertensie	Diabetes		Totaal
	minder dan gemiddeld	vaker dan gemiddeld	
minder dan gemiddeld	32	3	35
vaker dan gemiddeld	3	20	23
Totaal	35	23	58
$\chi^2 = 35,636$; df=1			

Conclusie

Ruimtelijk gezien bestaat er geen significant verband tussen de sociaal-economische situatie en het voorkomen van Hypertensie of Diabetes Mellitus.

Het ruimtelijk verband tussen Hypertensie en Diabetes Mellitus, daarentegen, is statistisch significant. Daar waar Hypertensie vaker voorkomt blijkt Diabetes Mellitus ook vaker voor te komen.

Register modus statistisch magazine, jaargang 5.

Analyse prijsontwikkelingen 2003

Chequita Goedhoop
Modus jrg.5;nr.3;p.1-7

Armoedeindicatoren voor de Nederlandse Antillen

Francis Vierbergen
Modus jrg.5;nr.3;p.43-50

Beschrijvende analyse van het Bruto Binnenlands Product van St.Maarten, St.Eustatius en Saba: economische ontwikkelingen 2003

Maureen Bergwijn-Blokland
Modus jrg.5;nr.4;p.12-14

Bewoners van verpleeghuizen te Curaçao en Sint Maarten

Ellen Maduro-Jeandor
Modus jrg.5;nr.4;p.48-51

Bruto Binnenlandse Product van de Nederlandse Antillen stijgt met 1,4 procent: economische ontwikkelingen in 2003

Maureen Blokland
Modus jrg.5;nr.3;p.30-37

Buitenlandse arbeidskrachten en vraag en aanbod op de arbeidsmarkt van Curaçao

Zaida Lake
Modus jrg.5;nr.3;p.51-56

Caribbean Labour Market Information System (CLIMS) : naar een geïntegreerd systeem van arbeidsmarkt informatievoorziening

Zaida Lake
Modus jrg.5;nr.2;p.64-69

Continued Economic growth form 2003 to the first quarter of 200 : St.Maarten's economic performance first quarter 2004

Miguel de Weever/ Maureen Bergwijn-Blokland
Modus jrg.5;nr.4;p.15-18

Country of birth and nationality differentials of fertility in the Netherlands Antiles : Census 2001: fertility of immigrants and foreigners

Taeke Anton Gjaltema
Modus jrg.5;nr.4;p.42-47

Curaçaose buurten met een sociaal-economische achterstand: een analyse van buurten die slechter scoren dan het gemiddelde van Curaçao

Sean de Boer

Modus jrg.5;nr.2;p.39-44

De economie van Bonaire, Curaçao en St.Maarten in 2002: recente Nationale Rekeningen

Maureen Blokland en Francis Vierbergen

Modus jrg.5;nr.2;p.1-7

Fertility in the Netherlands Antilles

Taeke Anton Gjaltema

Modus jrg.5;nr.4;p.36-41

Focus : arbeidsproductiviteit en werkgelegenheid

Francis Vierbergen

Modus jrg.5;nr.2;p.25-27

The foreign trade of Curaçao and Bonaire in 2003

Roeland Dreischor

Modus jrg.5;nr.4;p.52-58

The foreign trade statistics of Curaçao and Bonaire in 2002

Roeland Dreischor

Modus jrg.5;nr.2;p.8-12

The foreign trade statistics op Curaçao and Bonaire in 2002

Roeland Dreischor

Modus jrg.5;nr.2;p.8-12

Forse toename van het werkloosheidspercentage: resultaten Arbeidskrachtenonderzoek St.Maarten

Zaida Lake

Modus jrg.5;nr.2;p.28-32

Gedetineerden in Curaçao: enkele kenmerken van gedetineerden in de gevangenis

Ellen Maduro-Jeandor

Modus jrg.5;nr.2;p.45-52

Increase of real GDP for Curaçao, Bonaire and St.Maarten : first results of Economic indicator analysis 2003

Glenda Varlack

Modus jrg.5;nr.3;p.21-23

Inflatie neemt toe : analyse kwartaalontwikkelingen prijzen Curaçao

Chequita Goedhoop

Modus jrg.5;nr.4; p.19-24

Inflatie neemt niet verder toe : analyse kwartaalontwikkelingen prijzen Curaçao

Chequita Goedhoop

Modus jrg.5;nr.2;p.13-16

Inkomsten en uitgaven van de landsoverheid en eilandoverheid Curaçao in 2002

Joyce Mahabali

Modus jrg5.;nr.3;p.38-42

Kenmerken van arme huishoudens in de Nederlandse Antillen

Francis Vierbergen

Modus jrg.5;nr.4;p.1-7

Leefbaarheid in Curaçao: een beperkte statistisch analyse van de beleving van huishoudens aangaande enkele woonomgevingelementen

Sean de Boer

Modus jrg.5;nr.4;p.24-28

National Accounts according to the 1993 SNA

Maureen Blokland

Modus jrg.5;nr.2;p.53-58

Nominale groei en reële afname: arbeidsproductiviteit in de Nederlandse Antillen van 1991 t/m 2000

Chris M. Jager

Modus jrg.5;nr.2;p.17-24

Ruime toename van het aantal werkenden: eerste resultaten Arbeidskrachtenonderzoek Curaçao 2003

Zaida Lake

Modus jrg.5;nr.2;p.33-38

Schoolparticipatie, huishoudinkomen en opleidingsniveau in Curaçao: analyse Census 2001

Mike Jacobs

Modus jrg.5;nr.4;p.8-11

De sociaal-economische situatie in de Nederlandse Antillen: speciale editie

Modus jrg.5;nr.1;p.1-48

The St.Maarten partial economic activity index: methodology and 2002 outcome

Glenda Varlcak

Modus jrg.5;nr.2;p.59-63

Resultaten Conjunctuurenquête 2003

Chris Jager

Modus jrg.5;nr.2;p.24-29

Resultaten Conjunctuurenquete 2004

Chris Jager

Modus jrg.5;nr.4;p.29-35

Typen woonverblijven in de Nederlandse Antillen

Sean de Boer

Modus jrg5;nr.3;p.8-14

Werkende mannen en vrouwen in Curaçao, 1992-2001 : opleiding, beroep en inkomen

Mike Jacobs

Modus jrg.5;nr.3;p.15-20